Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2 Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XVII. Celovec, petek, 12. januar 1962 Štev. 2 (1026)

Kdo si želi smrt OZN?

Za današnji mednarodni položaj ni značilna samo »hladna vojna« med obema blokoma — med Vzhodom in Zahodom — ki se lahko danes ali jutri spremeni v »vročo vojno« in pahne človeštvo v največjo katastrofo. Za današnji položaj v svetu je zlasti značilna tudi težnja nekaterih držav, da bi najvišji mednarodni forum — Organizacijo združenih narodov obsodili na smrt.

Poglejmo, kdo so tiste sile, ki smatrajo OZN za nepotrebno ustanovo in vprašajmo se, kako in zakaj je prišlo do takega razvoja.

V prvi vrsti so to države, ki še danes veljajo za glavne predstavnike kolonialistične politike. Predstavnik Portugalske je po indijski zasedbi Goe in ostalih portugalskih enklav v Indiji izjavil, da ni izključeno, da bo Portugalska prva država, ki bo izstopila iz OZN. Britanski zunanji minister je o OZN govoril kot o nečem, čemur »so dnevi šteti«, o »krizi zaupanja v OZN« in o »mučni dilemi, ki se postavlja pred Britanijo spričo stališč neangažiranih držav«. V britanskem Spodnjem domu je 91 poslancev, ki so se posebno odlikovali ob sueški krizi, pred nedavnim zahtevalo, naj vlada ukine svoje prispevke Združenim narodom. Podobno zahtevo je postavil v Washingtonu senator Goldwater, ki je zbar okoli sebe najbolj desničarske kroge. Francoski tisk, radio in televizija so zapadli v pravcato orgijo izpadov proti OZN in pripisujejo tej mednarodni organizaciji toliko grehov in napak, da se je sploh treba vprašati, kako da je Francija še članica OZN. Pretežni del zahodnega tiska pa je proti koncu lanskoletnega zasedanja OZN začel biti plat zvona: leto 1961 da je usodno za ugled OZN, ker so se Združeni narodi »kompromitirali z vojaško akcijo v Katangi«, po drugi strani pa, »da so bili popolnoma neučinkoviti ob indijski agresiji v Goi«. Skratka, velika večina zahodnoevropskih držav je zaigrala vlogo »mučenika, ki je postal žrtev večine v OZN«, čeravno one, zahodne države, dajejo največ materialnih sredstev za funkcioniranje te organizacije.

To so torej tiste sile, ki danes že govorijo o smrti OZN in si samo še niso na jasnem, kako bi pripravile primeren pogreb temu forumu.

Pa tudi odgovor na naše drugo vprašanje ni težak. OZN je prenehala biti ekskluzivna organizacija malega števila velikih držav in njihovih satelitov, ki so v prvih letih po drugi svetovni vojni še lahko izkoriščale ta svetovni forum za svojo politiko sile. Medtem je OZN postala univerzalna svetovna organizacija z več kot sto člani, v kateri se čedalje močneje uveljavljajo izvenblokovske države, ki odklanjajo politiko sile in se zavestno priznavajo k načelom miru in sporazumevanja med narodi. Posebno lanskoletno zasedanje Generalne skupščine je predstavnikom »hladne vojne« dovolj jasno pokazalo, da je konec njihovega majoriziranja in izkoriščanja OZN kot orodja velikih sil za njihove medsebojne obračune. Tisti, ki so še pred nedavnim lahko računali z večino v OZN, so se danes znašli v manjšini in zato tudi njihovo nezadovoljstvo z ustanovo, ki jim je bila dobra in potrebna le tako dolgo, dokler je služila njihovim sebičnim interesom, zdaj pa je OZN po njihovem mnenju nepotrebna in je prišel čas, da se misli na njen pogreb.

Toda »izvirni greh« OZN ni v tem, da je v zadnjih treh letih skoraj podvojila število svojega članstva, marveč v tem, da so se mlade članice te mednarodne organizacije, ki po pravilu sodijo v geografsko področje lakote in zaostalosti, po dosegi svoje neodvisnosti opredelile za dosledno izvenblokovsko politiko in prenehale biti slepo orodje v rokah svojih bivših gospodarjev, kateri se še vedno ne morejo odreči politiki kolonializma in neokolonializma. Od tu konflikt med kolonialnimi državami in bivšimi kolonijami v Aziji in Afriki, od tu tudi konflikt med zahodnimi velesilami in OZN, v kateri imajo izvenblokovsko orientirane države vsak dan odločilnejšo večino.

Težnja pokopati Združene narode, »ki so postali nekoristni in celo nadležni« — seveda samo za tiste države, ki hočejo še naprej voditi politiko »hladne vojne« in kolonializma! — je zato v teh razmerah silno podobna zasanjanemu pijancu, ki vidi v zrcalu svoj izmozgani obraz, pa razbije ogledalo, namesto da bi spremenil način svojega življenja.

Trenutna napetost v svetu zahteva:

Nova pogajanja med Vzhodom in Zahodom

● Vedno večje število nerešenih problemov, katerih zavlačevanje bi lepega dne lahko pri-
● vedlo do izbruha oboroženega spopada v velikem merilu, nujno zahteva nova pogajanja
● med Vzhodom in Zahodom. Toda dosedanje slabe izkušnje takih pogajanj resno opo-
● zarjajo, da se razgovori ne smejo voditi v znamenju »hladne vojne« in politike sile,
● marveč jih je treba voditi po načelih miroljubne koeksistence, kot jo zlasti zastopajo
● izvenblokovske države, ki jih pri bodočem reševanju mednarodnih problemov nikakor
● ne bi smeli prezirati ali podcenjevati njihovega pomena v svetu.

Da so potrebo po novih pogajanjih uvideli tudi na Zahodu, kažejo zadnja prizadevanja Amerike, ki kljub nasprotovanju nekaterih svojih zaveznikov, posebno Francije in njenega predsednika de Gaulla, skuša potom svojega predstavnika v Moskvi navezati stike s sovjetsko vlado. Ameriški veleposlanik Thompson je takoj prve dni novega leta obiskal sovjetskega zunanjega ministra Gromika in mu obrazložil stališče Amerike v raznih spornih vprašanjih. Še za ta teden pa so bili napovedani novi poskusi Thompsona, da bi ugladil pot do novih pogajanj med Vzhodom in Zahodom. Sicer se ameriški poskusi, s katerimi se v bistvu strinjata tudi Britanija in Zahodna Nemčija, trenutno več ali manj omejujejo le na vprašanja Berlina in Nemčije, toda vsaka pogajanja so v današnjem položaju boljša kot nobena pogajanja, saj bi tudi razgovori o enem samem vprašanju lahko prej ali slej ustvarili možnosti za obravnavanje drugih problemov.

Pač pa je treba upoštevati, da zahodne sile zdaj niso dovolj dobro pripravljene za kakršna koli pogajanja s Sovjetsko zvezo, ker imajo v lastnih vrstah nebroj težav in ne vedo, kako jim bodo kos. Tu ni le trdovratno odklanjanje s strani de Gaulla; pridružile so se tudi velike gospodarske skrbi, katere — kot kaže na primer trenutno zasedanje EWG v Bruslju — resno ogrožajo toliko naglašeno enotnost Zahoda. Take stvari močno vplivajo tudi na politično razpoloženje in se ni čuditi, če so zahodne sile bolestno občutljive za vsako malenkost, kar se je najbolj jasno pokazalo v zvezi z zahodnonemškim predstavnikom v Moskvi, ki so mu očitali, da dela samostojno politiko, pozneje pa so morali priznati, da je bila ta „samostojnost" samo v tem, da je prevzel novo noto sovjetske vlade, v kateri le-ta vabi Zahodno Nemčijo na pogajanja o nemškem in berlinskem vprašanju. In še več: to povabilo sovjetske vlade so na Zahodu komentirali in zavrnili kot poskus Sovjetske zveze, da bi „zabila klin med Zahodno Nemčijo in njenimi zavezniki".

Toda problemov, ki naravnost kričijo po reševanju, je vedno več in se jim ne bo mogoče izogibati v nedogled. Gre za preveč resno in usodno vprašanje, namreč za vprašanje ohranitve miru v svetu. In to vprašanje bo mogoče uspešno reševati in zadovoljivo rešiti le takrat, če se bodo odgovorni državniki tako na eni kot tudi na drugi strani končno odrekli svojim sebičnim in prestižnim interesom. Cena je sicer visoka, zlasti če jo ocenjujemo s stališča blokovske politike, toda nikakor ne tako visoka, da se je ne bi izplačalo plačati.

Med Avstrijo in Jugoslavijo:

Mali obmejni promet se uspešno razvija

in prispeva k utrjevanju odnosov med sosednimi državami

Po uradnih podatkih, ki so bili objavljeni te dni, je mali obmejni promet med Avstrijo in Jugoslavijo v preteklem letu dosegel naslednje številke: iz Jugoslavije v Avstrijo je bilo zabeleženih 170.090 prehodov meje, iz Avstrije v Jugoslavijo pa 106.692 mejnih prehodov. Ugodnosti, ki jih nudi sporazum o malem obmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo, se je v letu 1961 poslužilo 17.976 Jugoslovanov in 10.550 Avstrijcev.

Vsekakor razveseljiv razvoj malega obmejnega prometa, razveseljiv še tolko bolj, ker je bil zabeležen kljub začetnim težavam, kljub pesimističnim pomislekom gotovih krogov in predvsem kljub besnemu hujskanju nepoboljšljivih nacionalističnih elementov, ki tudi v sporazumu o malem obmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo vidijo nevarnost „komunistične infiltracije" in „slovenizacije Koroške". Morda so prav številke o razvoju malega obmejnega prometa najboljši dokaz, kako duhovno omejeni in naravnost smešni so tisti ljudje, ki še danes, v dobi čedalje večje integracije, skušajo postavljati železno zaveso med sosednimi državami in narodi, samo da bi zadovoljili svoja ozkonacionalistična in šovinistična stremljenja. Če pa še pomislimo, da so to isti ljudje, ki se na drugi strani najbolj goreče prizadevajo za vključitev Avstrije v EWG, potem nam postane jasno, kdo so in kaj dejansko hočejo ti ljudje: To so tisti krogi, ki se še niso otresli duha zločinskega nacizma in še vedno sanjajo o „Veliki Nemčiji"; v vključitvi Avstrije v EWG pa vidijo le prvi korak k zopetni priključitvi Nemčiji, da bi se spet uresničile njihove sanje o geslu „Ein Volk, ein Reich, ein Führer".

Uspešni razvoj malega obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo v minulem letu pa je jasen odgovor tudi tistim, ki se še ob teh številkah sprašujejo „Komu je služil obmejni promet!" Mislimo, da more biti odgovor na tako popolnoma nepotrebno vprašanje samo eden: Koristil je in bo koristil obema, predvsem pa obmejnemu prebivalstvu na obeh straneh meje, saj uspešno prispeva k utrjevanju dobrih odnosov med sosednima državama in sosednima narodoma. V tem pa je njegov veliki pomen v prizadevanju za ohranitev in utrditev miru v tem delu sveta!

S krvavim nasiljem in atentati

skuša kolonializem obdržati zadnje postojanke

Da je kolonializem obsojen na smrt in da ni več daleč dan, ko se bodo tudi zadnje države osvobodile tujega gospostva, je brez dvoma eno najbolj značilnih dejstev današnje dobe. Tega se zavedajo tudi kolonialisti sami, zato skušajo svoje zadnje postojanke obdržati za vsako ceno in se poslužujejo krvavega nasilja ter zločinskih atentatov, samo da bi podaljšali življenjsko dobo režima, kateremu so služili in ki jim je nudil velikanske dobičke — na račun izkoriščanega in zatiranega ljudstva.

Najbolj krvav je smrtni boj kolonializma v Alžiriji. Že sedmo leto traja neusmiljena vojna med Francijo in Alžirci, zahtevala je velikanske žrtve na obeh straneh. V zadnjih mesecih, ko je bila uradna Francija končno le prisiljena pogajati se z osvobodilnim gibanjem Alžircev, se je porodila nova organizacija — OAS, v kateri se zbirajo najbolj reakcionarni elementi francoskih kolonialistov, ki segajo po sredstvih najkrutejšega nasilja nad civilnim in neoboroženim alžirskim prebivalstvom. Samo v prvem tednu novega leta je to nasilje zahtevalo v Alžiriji 150 mrtvih in 250 ranjenih.

Teroristične akcije OAS pa segajo tudi na ozemlje Francije same in povzročajo vladnim krogom čedalje večje skrbi. Vsi dosedanji ukrepi vlade niso mogli zaustaviti tega razvoja in lani se je celo zgodilo, da je le odločnost francoskih delavcev rešila Francijo pred veliko nevarnostjo državljanske vojne. Kljub temu pa se de Gaulle še ni odrekel svoji zgrešeni alžirski politiki in noče uvideti, da prav s to svojo politiko daje ultrasom pobudo za nadaljnje akcije, ki niso naperjene samo proti Alžircem, marveč proti slehernemu poskusu, da bi potom pogajanj rešili alžirsko vprašanje.

Kolonializem pa svojega pravega obraza ne kaže samo v Alžiriji in Franciji. Vzemimo samo primer Konga, kjer so si kolonialistične sile izbrale katanškega odpadnika Čombeja, ki s pomočjo tujih plačancev nadaljuje boj proti združitvi Konga. Ta boj v službi kolonializma je zahteval tudi življenja Lumumbe in Hammarskjölda. V Indoneziji pa so nizozemski agenti že tretjič izvedli atentat na predsednika Sukarna, ker se le-ta odločno bojuje proti tujemu gospostvu — proti kolonializmu.

V Sovjetski zvezi in Ameriki:

Tudi letos veliki načrti za vesoljske polete

Leto 1961 bo šlo v zgodovino človeškega rodu kot prvo vesoljsko leto, saj sta v minulem letu prva astronavta zakrožila okoli našega planeta. Toda to je bil le začetek in tako v Sovjetski zvezi kot tudi v Ameriki se že resno ukvarjajo z načrti za drugo vesoljsko leto.

Po mnenju sovjetskih znanstvenikov je Mesec zdaj v položaju, ko ga s sovjetskega ozemlja ni mogoče doseči, zato razmišljajo o izstrelitvi vesoljske postaje, s katere bi potem skušali poleteti okoli Meseca. Nikolaj Varvarov, eden vodilnih sovjetskih vesoljskih strokovnjakov, meni, da bi sovjetski astronavti mogli zdaj poleteti proti zemeljskemu naravnemu satelitu le z vesoljske ladje tipa »Venerik«. Prof. Sergejev pa je zapisal, da bi bilo mogoče leteti proti planetom s hitrostjo 12 do 15 km v sekundi, po zaslugi kemičnega goriva bi to hitrost povečali na 50 do 100 km v sekundi in z atomsko energijo bo kasneje mogoče to hitrost še znatno povečati. Toda glede na vesoljske razsežnosti bi morali roseči hitrost 100.000 km v sekundi, kar pa si je trenutno le težko predstavljati; vendar pa bo vesolje tudi še potem zelo veliko za človeške pojme.

Glede Amerike so v Sovjetski zvezi mnenja, da so v Cape Canaveralu zdaj v skoraj idealnem položaju za izstrelitev rakete proti Mesecu. In res imajo Američani že pripravljeno raketo »Atlas-Mercury«, ki naj bi — seveda, če bo šlo vse po sreči — vzletela prihodnji teden in ponesla ameriškega astronavta Glenna na trikratno krožno pot okoli Zemlje. Teden dni kasneje nameravajo Američani izstreliti kabino »Ranger« s televizijskimi kamerami in z raznimi instrumenti proti Mesecu. O svojih letošnjih vesoljskih načrtih pravijo Američani, da »bo šlo zares«. Pripravljajo 36 velikih izstrelitev, med drugim vsaj dve raketi s človeško posadko, ki naj bi obkrožila naš planet.

Torej tudi v drugem vesoljskem letu smemo pričakovati razna presenečenja, ki nas bodo morda privedla za korak dalje na poti v vesolje.

Boj proti kolonializmu

je leta 1961 dosegel velike uspehe

Za kolonializem in imperializem je bilo leto 1961 zelo slabo leto, saj pomeni znaten korak naprej v dekolonizaciji Afrike in Azije. Cela vrsta držav si je priborila svobodo in neodvisnost, v raznih drugih deželah pa so bili ustvarjeni pogoji za osvoboditev v bližnji bodočnosti. Podajamo tukaj kratek kronološki pregled dogodkov, ki kažejo, kako kolonializem in imperializem sicer počasi, vendar neustavljivo izgubljata svoje zadnje postojanke.

4. 2.: *Prve vesti o krvavih spopadih med portugalsko vojsko in policijo ter uporniki v Angoli. Od tedaj se je vstaja angolskega ljudstva tako razširila, da ima sedaj že lastno partizansko vojsko, ki se bori za osvoboditev domovine izpod tujega gospostva.*

27. 2.: *Na volitvah v Keniji se je uveljavila stranka M' Boje, ki je zahtevala neodvisnost v letu 1962. Sedem let zaprti kenijski voditelj Keniata je bil septembra končno izpuščen iz britanskega zapora.*

1. 3.: *Prve splošne volitve v britanskem Hondurasu, kjer prepričljiva zmaga Združene stranke pomeni korak naprej k neodvisnosti te dežele.*

7. 4.: *Proglasitev neodvisnosti nekdanje afriške kolonije Siera Leone.*

20. 4.: *Na Kubi se izjalovi invazija, ki jo je pripravila Amerika s pomočjo kubanskih in drugih emigrantov, da bi zatrla napredno gibanje in ljudsko oblast pod vodstvom Fidela Castra.*

31. 5.: *Začetek londonske konference za realizacijo Karibske federacije, t. j. zveze med Jamaiko, Trinidadom in vrsto drugih otokov britanske posesti. Ta federacija bi morala dobiti neodvisnost 31. maja 1962.*

21. 6.: *Bečuanaland, področje v okviru Južnoafriške unije pod britansko upravo, je dobil prvo zakonodajno skupščino, v kateri so zastopani tudi domačini. Prizadevanja za neodvisnost te dežele se nadaljujejo.*

24. 7.: *Ustavodajna konferenca v Londonu za britansko kolonijo Gambijo in podelitev samouprave. Datum za njeno dokončno neodvisnost še ni bil predviden.*

1. 8.: *Republika Dahomej zavzame majhno portugalsko posest Aiudo, ki je nekoč služila kot utrdba in kot nadzorstvo za promet. Portugalski rezident je bil izgnan.*

15. 8.: *Volitve v Niasi, ki se bori za neodvisnost. Prvič so v zakonodajnem svetu dobili večino domačini pod vodstvom voditelja gibanja za neodvisnost dr. Bande.*

21. 8.: *Na volitvah v britanski Guajani je stranka dr. Cedija Džagana dobila v zakonodajnem svetu ogromno večino in vlado v svoje roke. Džagan je najavil skorajšnjo neodvisnost.*

8. 9.: *Na konferenci v Londonu je bil dosežen sklep, da bo Uganda postala neodvisna leta 1962.*

1. 10.: *Združitev britanskega Kameruna z že obstoječo neodvisno Republiko Kamerun.*

9. 12.: *Proglasitev neodvisnosti Tanganjike, ki je tako postala 29. neodvisna država Afrike in 105. članica Združenih narodov.*

19. 12.: *Indija osvobodi na svojem ozemlju portugalske enklave Goa, Diu in Damao, ki so bile 450 let kolonialna posest Portugalske.*

19. 12.: *Predsednik Indonezije Sukarno napove osvoboditev Zahodnega Iriana, nizozemsko kolonialno posest, če se mu Nizozemska ne bi v najkrajšem času odpovedala na miren način.*

To so seveda samo nekateri konkretni podatki iz enoletnih bojev proti kolonializmu in imperializmu. Poleg tega je seveda treba omeniti tudi boje v Kongu, v Laosu, v Alžiriji, predvsem pa je treba v tej zvezi poudariti zgodovinsko konferenco izvenblokovskih držav v Beogradu, kjer so bile zastopane tudi številne mlade afriške in azijske države, ki so šele pred kratkim dosegle svojo neodvisnost in pomenijo danes važne činitelje v boju za osvoboditev še zatiranih narodov. Prezreti pa tudi ne smemo zadnjega zasedanja Glavne skupščine OZN, kjer so bili prav tako sprejeti važni sklepi proti kolonializmu, proti zatiranju in proti rasnim diskriminacijam.

Boj proti kolonializmu in imperializmu se s hitrimi koraki približuje svoji dokončni zmagi in iz leta v leto se množi število držav in narodov, ki so si priborili svobodo in neodvisnost.

Pred novimi pogajanji o davčni reformi

Kakor znano, je pri lanskih pogajanjih o državnem proračunu za leto 1962 prišlo v vprašanju davčne reforme, ki naj bi pomenila določene olajšave za osebe z malimi in srednjimi dohodki, do zelo ostrih spopadov med obema vladnima strankama. Posebno dosledno se je za male odvisne ljudi, katerih zaslužek komaj zadostuje za kritje najpotrebnejših življenjskih potrebščin, potegoval predsednik zveze avstrijskih sindikatov, takratni državni poslanec Olah. Ker pa s svojimi upravičenimi zahtevami ni prodrl, je iz protesta odložil svoj poslanski mandat in hkrati odstopil kot podpredsednik parlamenta. Njegova stranka — SPÖ — pa se je za proračun izrekla samo zato, da ne bi spravila v nevarnost tudi tiste ugodnosti, ki si jih je delavstvo že priborilo.

Ena izmed teh pridobitev je vsekakor obljuba finančnega ministra, da bo tekom prvega polletja proučil možnosti davčne reforme, ki naj bi z veljavnostjo od 1. julija 1962 dalje pomenila določene ugodnosti zlasti za tiste sloje prebivalstva, ki se morajo zadovoljiti z malimi in srednjimi dohodki. Dejansko je že v zadnjih dneh lanskoletnega decembra prišlo do prvih kontaktov med predstavniki finančnega ministrstva, parlamenta in sindikatov, kjer so izmenjali medsebojna stališča in tako pripravili podlago za pogajanja, ki se bodo nadaljevala v drugi polovici januarja. Doslej so se zastopniki zainteresiranih krogov sporazumeli o načelnih vprašanjih davčne reforme, vendar še niso objavili konkretnih številk, kako si zamišljajo olajšave, ki naj bi v prvi vrsti veljale za male in srednje podjetnike ter za delojemalce, ki morajo skrbeti za družine z več otroki. Za prejemnike malih in srednjih plač odnosno mezd pa naj bi predvsem veljala nova ureditev mezdnega davka, poleg tega pa je predvideno še zvišanje pavšalne vsote za tako imenovane posebne izdatke, kar je bila ena glavnih zahtev sindikatov, ko je šlo za proračun.

V zvezi s pogajanji o davčni reformi pa je treba omeniti tudi nedavna pogajanja med predstavniki delodajalcev in delojemalcev o tako imenovani paritetski komisiji, katere naloga je, da vzdržuje ravnovesje med cenami in plačami. Čeprav je bilo dosedanje delo te komisije deležno pogoste kritike — deloma tudi upravičeno! — pa je kljub temu izpolnjevala važno nalogo in bi se škodljiva tekma med cenami in plačami brez njenega posredovanja verjetno še bolj zaostrila. Dejstvo pa je, da kljub posredovanju te komisije ni uspelo zavreti inflacijskega razvoja in je treba resno upoštevati svarilne besede trgovinskega ministra, ko je dejal, da bi nadaljnji inflacijski razvoj neizogibno imel resne posledice za avstrijsko gospodarstvo v mednarodnem merilu, zlasti pa v zvezi z evropsko integracijo. Prav tako resno pa je treba vzeti tudi besede podpredsednika parlamenta Hillegeista, da je demokraciji najbolj škodljivo stremljenje tistih posameznikov ali skupin, ki se hočejo obogatiti na račun skupnosti.

Prebivalstvo Kanade se naglo množi

Po zadnjem popisu, ki je bil izveden zadnje poletje, živi v Kanadi že 18,200.000 ljudi, to je 13,2 % več kakor pred petimi leti. Posebno naglo se množi prebivalstvo v doslej zapuščenih krajih, kjer so odkrili petrolejske vrelce, namreč v pokrajinah Alberta in Saskatchewan, kjer je naraslo kar za 22,8 do 35,2 %. Tudi velika mesta, kakor Montreal in Toronto, so močno napredovala, prvo za 18,2 % in drugo za 19,7 %. V Torontu živi danes 1,798.500 prebivalcev, v Montrealu pa 2,059.500. Prebivalstvo Ottawe, glavnega mesta države, šteje 418.500 ljudi in se je število njenega prebivalstva v zadnjih letih pomnožilo za 21,1 %.

Pomembna vloga sindikatov

v novem družbenem redu Jugoslavije

V zahodnem tisku je bilo že večkrat opaziti kritično pripombo, da sindikati v današnji Jugoslaviji ne koristijo delavcem, marveč služijo le državi. Take in podobne trditve je odločno ovrgel nedavni peti občni zbor republiškega sveta sindikatov Slovenije, ki je nasprotno poudaril, da morajo sindikati tudi danes, v sistemu delavskega samoupravljanja in delitve družbenega proizvoda, odigrati važno družbeno vlogo, pač pa se morajo osvoboditi starih pojmovanj in oblik svojega dela. Namesto starega državljana in starega klasičnega delavca — je v svojem govoru poudaril predsednik republiškega sveta sindikatov Slovenije Stane Kavčič — stopa na njuno mesto kvalitetno nov proizvajalec, ki v pogojih vse bolj osvobojenega dela spreminja samega sebe in s tem tudi svoj odnos do družbe. Vse to pa ima in mora imeti tudi svoj vpliv na položaj, na aktivnost in na metode delovanja sindikatov.

Pomembno vlogo sindikatov je poudaril tudi občni zbor v svojih zaključkih, kjer pravi, da je za sindikate v prihodnjem razdobju najvažnejša naloga poglabljanje in nadaljnje razvijanje demokratičnih odnosov na vseh področjih družbene aktivnosti. Zato bodo morale biti sindikalne organizacije vse bolj občutljive pri uveljavljanju pravic in dolžnosti neposrednih proizvajalcev in delovnih ljudi sploh. Vložiti je treba vse sile za nadaljnjo rast gospodarske moči, za povečanje produktivnosti dela ob istočasni skladni rasti realne življenjske ravni. Sindikati si bodo tudi v bodoče aktivno prizadevali in podpirali vse progresivne tokove, ki vplivajo na nadaljnje spreminjanje in prilagojevanje vseh pogojev za hitrejše uveljavljanje sproščenega gospodarjenja in delitve dohodka po učinku na vseh področjih.

V Zahodni Nemčiji:

„GOSPODARSKI ČUDEŽ"

prinaša „čudežne" dobičke samo neketerim

Tudi za Zahodno Nemčijo velja stari pregovor, da ni vse zlato, kar se blešči. To velja še zlasti za tako imenovani zahodnonemški »gospodarski čudež«, o katerem je zadnja leta mnogo govora ne samo v Nemčiji sami, marveč še veliko več v tujini. Ker se da tudi ta »čudež« ocenjevati z raznih strani, je pač razumljivo, da prinaša nekaterim res »čudežne« dobičke, medtem ko so drugi — in to je večina zahodnonemškega prebivalstva — že davno zgubili vero v ta sodobni čudež. Da pa si more človek ustvariti pravi vtis, je treba slišati obe strani. Torej poglejmo:

Bonnsko gospodarsko ministrstvo je pred kratkim objavilo podatke o industrijski proizvodnji, katerih namen pa ni, da bi prikazali resnični položaj, marveč enostransko podobo današnjega gospodarskega stanja v Zahodni Nemčiji. Po tem poročilu je bilo 1949 v Zahodni Nemčiji 1,300.000 brezposelnih, lani pa je to število padlo na 95.000. V istem času naj bi se realni dohodki zaposlenih povečali za 110 odstotkov. In druga plat? Druge ocene gospodarskega položaja, na primer sindikalne, pa nam nudijo nekoliko drugačno podobo, pravzaprav drugo stran gospodarske blaginje. Med drugim namreč pravijo, da se je v zadnjih desetih letih povprečna realna mezda povečala za 20 odstotkov, medtem ko so v istem času delnice delničarjev porasle za 340 odstotkov! Čeprav navaja uradno poročilo, da znaša povprečni mesečni dohodek 507 mark, se velik del mezd (brez odbitka za socialno zavarovanje) giblje nekje okrog 200 mark. Ta znesek pa je v »deželi čudežev« premajhen, da bi ustrezal življenjski ravni, primerni za sedanjo nemško gospodarsko zmogljivost.

Dvoje poročil — dvoje ocen današnjega položaja v Zahodni Nemčiji, predvsem pa dvoje mnenj o zahodnonemškem »gospodarskem čudežu«. Z drugimi besedami: »gospodarski čudež« v resnici obstoji, toda »čudežne« dobičke prinaša samo nekaterim!

Tudi na Poljskem beg z dežele

Beg z dežele je danes pereče vprašanje v mnogih državah. Povsod se podeželjsko prebivalstvo odseljuje v mesta, kjer pričakuje lažje delo in boljši zaslužek.

Tak pojav je opaziti tudi na Poljskem, kjer industrializacija prav tako privlačuje čedalje več prebivalstva z dežele v mesta. Prebivalstvo v mestih na Poljskem se je v desetih letih — od 1950 do 1960 — pomnožilo za 47 odstotkov. Značilno je, da se prebivalstvo v večjih mestih (nad 100.000 prebivalcev) množi hitreje kakor prebivalstvo v majhnih mestih. Nasprotno, v nekaterih majhnih mestecih število prebivalstva ne samo ne napreduje, marveč ponekod celo nazaduje. Zato pa je pritok toliko večji v velikih mestih, kamor se priseljuje tudi inteligenca, kar ima za posledico, da je v manjših središčih pričela izobrazba pešati.

PO ŠIRNEM SVETU

RIO DE JANEIRO. — Brazilija je uradno sporočila, da se bo na konferenci zunanjih ministrov ameriških republik, ki bo 22. januarja v Urugvaju, uprla predlogu o kolektivni prekinitvi diplomatskih in gospodarskih odnosov s Kubo. Zunanji minister Santiago Dantas je izjavil, da Brazilija glede Kube še nadalje neomajno zastopa načela nevmešavanja in samoodločbe.

WASHINGTON. — Glasilo KP ZDA „Daily Worker" poroča, da so izključili iz partije Miltoni Rosena in še tri člane, obtožene, da so ustanavljali „neotrockistično skupino". Kot piše list, je ta skupina trdila, da je KP ZDA revizionistična kot vse delavsko gibanje razen Albanije ter je rovarila proti sedanji partiji. Začela je izdajati tudi svoj list.

LIZBONA. — Portugalsko ministrstvo za informacije je zavrnilo zahtevo OZN, da pridejo svetovalci svetovne organizacije nadzirat mejo med portugalsko kolonijo Angolo in kongoško pokrajino Katango, da bi preprečili pošiljanje vojaške pomoči katanškemu secesionistu Čombeju.

TOKIO. — Predsednik Vrhovnega vojaškega sveta Južne Koreje general Čung Hi Park je omilil smrtno kazen za urednika dveh listov v dosmrtno ječo. Urednika sta bila oktobra lani obsojena na smrt z obtožbo, da sta podpirala politiko Severne Koreje.

NEW YORK. — Namestnik šefa sovjetske delegacije v OZN Mozorov je sporočil, da sovjetska vlada zahteva od Združenih narodov, naj podpro sovjetske zahteve po izročitvi zahodnonemškega generala Heusingerja, šefa stalnega vojaškega odbora NATO v Washingtonu, kot vojnega zločinca. V pismu generalnemu sekretarju OZN U Tantu Sovjetska zveza obtožuje ZDA, da so kršile resolucijo Generalne skupščine, ki govori o načelih izročitve vojnih zločincev. Heusinger je po sovjetskih trditvah med drugim pripravljal načrte za napad na Sovjetsko zvezo, Jugoslavijo, Francijo in Veliko Britanijo.

BRUSELJ. — V Bruslju zaseda svet ministrov šestih držav članic skupnega evropskega trga. Ministri so med drugim podpisali sporazum o organizaciji skupnega evropskega vinskega trga in sporazum glede konkurence v trgovini s predelanimi kmetijskimi pridelki.

LEOPOLDVILLE. — Reuter poroča, da je dopotovala v Leopoldville s sovjetskim letalom sovjetska sanitetna ekipa, ki jo sestavlja pet zdravnikov in štiri bolničarke. Sovjetsko zdravniško osebje je prišlo v Kongo, da bi pomagalo prebivalstvu na območjih, ki so ogrožena zaradi nedavnih poplav.

BRUSELJ. — V tunizijskem veleposlaništvu v Brusiju je eksplodirala bomba. Med ruševinami so našli letak francoske desničarske organizacije OAS.

BEJRUT. — Končana so dela pri gradnji novega pristanišča v libanonskem mestu Tripoli. Projekt za to pristanišče sta pripravili dve jugoslovanski podjetji.

MADRID. — Iz zaupnih virov v Madridu je AFP zvedel, da bodo v kratkem začeli ponovno soditi skupini sedmih mladih književnikov, ker so leta 1956 organizirali „skupščino za obrambo kulture in univerzitetne svobode v Španiji".

ALEXANDRIA. — Zvezno sodišče ZDA je formalno obvestilo oblast v Louisiani o svojem sklepu, da so ukinjene omejitve, ki so veljale za črnce v avtobusih in na železniških postajah. V sklepu zveznega sodišča je rečeno, da so zakoni v Louisiani, ki podpirajo segregacijo, v nasprotju z ustavo, ker ovirajo trgovino med ameriškimi državami in negirajo enako zaščito, predvideno s ustavo. Generalni pravni zastopnik Louisiane je izjavil ob tem sklepu zveznega sodišča, da bo Louisiana ponovno vložila protest.

LONDON. — Radio Moskva poroča, da je prispela v Bagdad skupina sovjetskih strokovnjakov za atomsko energijo. Na osnovi sporazuma iz meseca maja minulega leta bodo pomagali Iraku pri gradnji reaktorja za raziskave in proizvodnjo izotopov.

SEUL. — Med močnim snežnim metežem, ki je zajel vzhodne obale Koreje, je po policijskih poročilih izginilo 86 ribičev. Le-ti so odpluli 1. januarja na šestih ribiških čolnih iz pristanišča Mukho vzhodno od Seula na lov, ki naj bi trajal en dan, vendar se niso vrnili domov. Letala in motorne ladje iščejo izginule ribiče.

LONDON. — Jugoslovanska ladja „Šabac" se je ponoči potopila po trčenju z neko angleško ladjo. Na jugoslovanski ladji je bilo 33 članov posadke, po prvih reševalnih poskusih so jih rešili le šest. Ekipa reševalcev išče trupla ponesrečenih pomorščakov. Do nesreče je prišlo malo pred polnočjo na razdalji 5 km od Dovera.

AMSTERDAM. — Na Nizozemskem je prišlo do največje železniške nesreče, kar jih doslej zaznamujejo. V ponedeljek sta trčila v bližini Utrechta dva vlaka, ki sta vozila z veliko brzino. Brzi vlak v smeri Rotterdam je vozil z brzino 120 kilometrov, nasprotni osebni vlak pa z brzino 60 kilometrov. Pri sunku sta se vlaka zagvozdila in strmoglavila čez nabrežino. Iz ruševin jekla in lesa so mogli do jutranjih ur spraviti okoli 90 smrtnih žrtev na prosto, toda že tedaj so računali, da je število smrtnih žrtev še večje.

HANOVER. — Prejšnji teden so neznani storilci oskrunili grobove na židovskem pokopališču Barsinghausen pri Hanovru.

DUNAJ. — Avstrijski generalni konzul v Berlinu dr. Thalberg bo koncem meseca januarja prevzel tiskovni urad zunanjega ministrstva na Dunaju. Njegovo mesto kot generalni konzul v Berlinu bo prevzel legacijski svetnik dr. Peter Müller. Dosedanji vodja tiskovnega urada zunanjega ministrstva, legacijski svetnik dr. Blechner, bo dodeljen avstrijskemu poslaništvu v Londonu in bo verjetno v tej funkciji prevzel tudi dolžnost novinarskega atašeja.

DUNAJ. — Poročevalec tiskovnega urada sovjetskega zunanjega ministrstva je potrdil že nekaj dni krožeče vesti, da se bo bivši sovjetski zunanji minister Molotov s svojo soprogo v kratkem spet vrnil na Dunaj, kjer bo spet prevzel mesto kot sovjetski zastopnik v mednarodni atomsko energijski organizaciji (IAEO). Sovjetski poročevalec tiskovnega urada je dejal, da Molotov nikdar ni bil odpoklican od svoje funkcije na Dunaju, temveč je le nastopil osemtedenski dopust.

Še nekaj besed o letošnjem knjižnem daru SPZ

Ko sem vzel v roke knjižni dar SPZ za leto 1962, sem se ob prvem bežnem pregledu najbolj razveselil Koroškega koledarja, pa tudi ko sem pobliže pogledal vsebino. prebral članke, je ostal občutek veselega presenečenja.

Po zunanjosti pomeni letošnji Koroški koledar brez dvoma višek opreme dosedanjih koledarjev SPZ po izvirnosti in okusu. Tu je uspel dokaz, da je pravilno pojmovana in prikazana domačnost ravno nasprotje tega, kar se pri nas na Koroškem često ponuja pod geslom „pristno domače in domovinsko". Preseneča pa tudi docela spremenjeni koledarski del s svojimi slikami, ki prikazujejo izključno koroške teme ter s spominskimi dnevi, ki v prvi vrsti opominjajo na delež koroških Slovencev pri kulturi vsega slovenskega naroda, a se izognejo provincialni ozkosti s tem, da povezujejo spominske dni koroških mož in dogodkov s takimi vsega slovenskega naroda. Toda ne samo po zunanji opremi, tudi po člankih in njihovih avtorjih je Koroški koledar 1962 prav koroški in domač, saj je od skupno tridesetih sodelavcev kar 25 Koroščev.

Precejšen del koledarja je posvečen spominu na borbo in trpljenje našega ljudstva na Koroškem. Dvajsetletnica nasilnega izseljevanja koroških Slovencev, dvajsetletnica začetka oborožene vstaje proti smrtni obsodbi, moč naše slovenske pesmi v koncentracijskem taborišču, muke partizanskih zim, žrtve podcenjevanih hribovskih družin v boju za obstoj, bridka mladost izseljenih otrok, vsi ti spomini so dokaz, da ni pozabljeno, kar je naš narod pretrpel in doprinesel k zmagi nad nasiljem — ta pogled nazaj brez vsake maščevalne misli pa je tudi izraz iskrene volje do mirnega sožitja kot enakopravni med enakopravnimi, hkrati pa tudi opomin, predvsem naši mladini: ostanimo budni, da se kaj takega nikdar več ne bo zgodilo.

Današnjo živo stvarnost prikazujejo številni članki političnega, kulturno-prosvetnega in strokovnega značaja. Ob jedrnato zajeti problematiki manjšinske zaščite pogrešam le še pregled svetovno-političnih dogodkov v preteklem letu. V članku o turizmu pri nas ter v kulturno-prosvetnih člankih je videti odločne nove poglede in prijeme. Vprašanja okoli mladine in športa obravnavata dva članka, prvi spretno in prepričljivo odstranjuje nekatere predsodke. Razpravljanje o pravnih problemih v zvezi z avtomobilom, pregled najvažnejših določil o kmetijski renti, kmetijsko-strokovni in gospodinjski nasveti zaokrožijo tematiko naših vsakdanjih skrbi. Vsakdanjost pa so skoraj postali tudi poleti v vesolje, o katerih govori zanimiv članek in nam odpira pogled v širni svet znanosti in tehnike.

Aprila 1961 umrli koroški rojak dr. Josip Šašel, kateremu je dr. Julij Felaher napisal prijateljske besede v spomin, je zastopan z razpravo o imenih Singerberg in Saualpe. O Mihi Andreašu je govora v zanimivem članku ob 200-letnici smrti tega koroškega ljudskega pesnika. Žal letos leposlovni del koledarja ne vzdrži kritične primere glede nivoja z ostalimi članki. Posebno pri pesmih bi bilo želeti skrbnejšo izbiro. Posvetovanje s poznavalcem specefičnosti slov. koroške literature, ki si v zadnjem času še precej nesigurno utira pot v javnost, bi bilo gotovo dovedlo do boljšega uspeha.

Na splošno je lahko reči, da je Koroški koledar 1962 pravo presenečenje po obliki in številu domačih sodelavcev in prav zaradi tega — če ga primerjamo z letošnjim koledarjem Mohorjeve družbe v Celovcu — res domač v najboljšem smislu besede, izraz našega življenja na tem toliko osporavanem koščku naše zemlje.

Tudi ostalih knjig, ki jih obsega knjižni dar SPZ, sem bil letos posebno vesel. B. Travna knjiga „Upor obešencev" je roman, ki je poznan širom sveta in spada med zvrst zabavne literature višje ravni. V „Rokovnjačih" nam predoči klasik slovenske proze Josip Jurčič poglavje iz slov. zgodovine, pojav rokovnjačev ali steklarjev, posebne vrste organiziranih upornikov, dozdevnih poboljševalcev sveta, pa tudi navadnih pretepačev, pojav, ki je bil z raznimi niansami in pod različnimi imeni razširjen skoraj po vsej Evropi. V zgodbi „Martina Krpana", katero kakor Jurčičevega Desetega brata pozna skoraj vsaka slov. družina, je Fran Levstik prikazal svojim sodobnim piscem zgodb, kako je treba napisati ljudsko povest, ki naj bo po snovi domača, izvirna, napisana v duhu slovenskega človeka in z umetniškim okusom. Ilustracije te izredno lepe izdaje je ustvaril leta 1950 Tone Kralj. Za naše najmlajše je primerna tudi prikupna istrska ljudska pravljica „Pastirček". Zastopnik današnjega časa je Vladimir Kavčič z romanom „Sreča ne prihaja sama". Spomnim se prve knjige leta 1932 rojenega pisatelja, mladinske povesti „Vaška komanda", novelistične zbirke „Čez sotesko ne prideš", ki je vzbudila priznanje pri bralcih in kritiki, ter njegovih romanov „Ne vračaj se sam" in „Ognji so potemneli". Tehnično zainteresiranim bo dobrodošla knjiga „Za krmilom". Zanimanje, s katerim so segli avtomobilisti po tej knjigi, je dokaz, da se slovenski koroški bralec ne zanima samo za leposlovno slovenščino, temveč tudi za tehnično izrazoslovje današnjega slov. jezika, hkrati pa ta knjižica tudi dokazuje, da je slovenščina moderen jezik z vsemi potrebnimi izrazi iz tehnike in znanosti. J. F. Perkoniga roman „Ugrabljena istrd" v prevodu Roka Ariha dopolnjuje zbirko knjig, ki jih je letos podarila SPZ koroškim bralcem.

Knjige so po tematiki primerne interesom koroškega bralca, po leposlovni in umetniški kvaliteti pa so priznanje visoke stopnje izobrazbe našega slovenskega človeka na Koroškem, vsem zaprekam in načrtom naših nasprotnikov navkljub.

-nik

Spet vabi tradicionalni

SLOVENSKI PLES

ki bo v soboto, dne 20. januarja 1962 s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani in stranskih prostorih celovške Delavske zbornice.

Za ples in zabavo igrata dva ansambla:

- **MALI ANSAMBEL RADIA LJUBLJANA** pod vodstvom Borisa Kovačiča, z dvema pevskima solistoma;
- **VESELI PLANŠARJI** s pevci in humoristom Korlnom.

Vstopnice v predprodaji po 20 šilingov pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih in v Celovcu pri Slovenski prosvetni zvezi, v knjigarni „Naša knjiga" in v Deželnem potovalnem uradu (Reisebüro). — Po 25 šilingov pri večerni blagajni eno uro pred začetkom prireditve.

Vsi prisrčno vabljeni na našo največjo družabno prireditev.

Slovenska prosvetna zveza

Kulturne drobtine

● Beograjska revija „Danas" je lani izvedla med beograjskimi in zagrebškimi filmskimi kritiki posebno anketo o filmih, ki so bili tekom leta 1961 predvajani v Jugoslaviji. Za najboljši film leta 1961 je bil priznan prvenec nekdanjega kritika Francoisa Truffauta „400 udarcev", nadaljnji vrstni red pa nava'a naslednje filme: Ko je kraljevala komedija, Nenavadna Amerika, Do zadnjega diha, Vrtoglavica, Sladko življenje, Velika vojna, Lekcija ljubezni, Moderato cantabile, Ešnapurski tiger in Indijski nagrobni spomenik ter Velika iluzija.

● Tamara Sorokina, ena najboljših sovjetskih opernih pevk in članica moskovskega „Velikega teatra", bo konec januarja gostovala v Ljubljani, kjer bo v Operi nastopala kot Tatjana v „Evgeniju Onjeginu".

● V beograjskem Klubu jazz glasbenikov je bila odprta prva jazz šola v Jugoslaviji. Na pobudo znanih jazz dirigentov Vojislava Simića in Milana Kotliča so člani uprave Udruženja jazz glasbenikov Srbije sestavili program šolanja, ki bo trajalo 6 mesecev. V tem času se bodo slušatelji jazz šole spoznali z zgodovino jazz glasbe, harmonijo, različnimi stili v jazzu in s tehniko igranja na instrumentih.

● Italijanski film „Sladko življenje" je tudi v Ameriki naletel na zelo dober odziv in je bil od raznih krožkov proglašen za najboljši film leta 1961. Prvo mesto so mu prisodili krožek filmskih kritikov v New Yorku, nadalje člani „International Film Importers and Distributors of America", kakor tudi znani filmski kritik „New York Herald Tribune" Paul Beckley.

MED NOVIMI KNJIGAMI

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Najprej je seveda treba omeniti »Letopis« za leto 1960, ki prinaša podrobna poročila o ustroju in delu SAZU s stanjem 31. decembra 1960. Posebno obširno je poročilo o delu posameznih inštitutov, komisij, zavodov in sekcij. Iz teh poročil je razvidno, da so sodelavci Akademije tudi v letu 1960 vključili v območje svojih raziskovanj tiste pokrajine s slovenskim prebivalstvom, ki so izven meja Slovenije. Tako je prof. dr. Ivan Grafenauer v okviru dela za Slovenski lingvistični atlas zapisoval govore v Ziljski Bistrici in v Ločah, njegovi sodelavci pa so obiskali Goriško ter Slovensko Benečijo, kjer so napravili posebno dragocene posnetke za magnetofonski arhiv slovenskih narečij. V omenjenem letu se je nadaljevalo raziskovanje ziljskega štehvanja, medtem ko je film »Štehvanje«, ki je nastal leta 1959, prejel na II. mednarodnem festivalu etnografskega in sociološkega filma v Firenci decembra 1960 častno odlikovanje — značko Pietra Canonica. Poleg tega so v poročilu navedene tudi objave raznih razprav in člankov, med njimi tudi dela o Koroški. Končno vsebuje Letopis obširno poročilo o biblioteki, o izdanih publikacijah in o redni zamenjavi publikacij z najrazličnejšimi ustanovami po vsem svetu.

Pravkar sta izšli pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti tudi najnovejši številki »Geografskega zbornika« (uredil Anton Melik) in »Arheološkega vestnika«, ki prinaša vrsto zanimivih razprav in poročil..

JANKO PLETERSKI: 22

Manjšinska zakonodaja na Koroškem

po drugi svetovni vojni

XI.

Glede določb 4. odstavka čl. 7, ki pravi, da morajo biti pripadniki manjšine na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem udeleženi pri prosvetnih, upravnih in sodnih ustanovah na osnovi enakih pogojev kot drugi avstrijski državljani, je tolmačenje avstrijske vlade ugotovilo, da segajo čez dosedanje predpise. Vendar naprej od te konstatacije ni prišlo. Prof. Ermacora je v svojem tolmačenju državne pogodbe (Dr. Felix Ermacora, Österreichs Staatsvertrag und Neutralität, Alfred Metzner Verlag, Frankfurt am Main-Berlin 1957, str. 74) celo zanikal pravilnost stališča avstrijske vlade in trdi, da ima 4. odstavek izključno deklarativni pomen.

Državna pogodba, zlasti še v svojih manjšinskih določbah, nikakor ni zgolj deklarativen akt, marveč ima čisto določen stvaren namen. Tudi četrti odstavek čl. 7 ni samo golo ponavljanje principa formalne enakosti državljanov, marveč gre v njem za skrb za dejansko enakost pri zasedbi služb in pri udeležbi na kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah, da bi lahko uslužbenci iz vrst manjšine skrbeli za upoštevanje interesov manjšinskega prebivalstva na vseh področjih. Egon Schwelb, pomočnik direktorja za človekove pravice v sekretariatu Združenih narodov, opozarja celo še na širšo možno interpretacijo četrtega odstavka: udeležba Slovencev oz. Hrvatov v prosvetnih, upravnih in sodnih ustanovah mora biti zagotovljena, čeprav nediskriminacijski volilni postopek ne bi dal takega rezultata (Egon Schwelb, The Austria State Treaty And Human Rights, International and Comparative Law Quarterly, Volume 5, 1956, str. 271, London).

Gotovo pa je četrti odstavek področje, kjer bi se dobra volja Avstrije pri izvajanju manjšinskih določb lahko prepričljivo izkazala.

XII.

Odstavek 5 čl. 7 prepoveduje dejavnost organizacij, ki imajo za cilj odvzeti slovenskemu oz. hrvaškemu prebivalstvu njegov značaj in njegove manjšinske pravice. V svojem tolmačenju je avstrijska vlada izjavila, da so določbe tega odstavka uresničene in zagotovljene že v dosedanjem pravu. Tudi prof. Ermacora je v svojem komentarju napisal, da ima odstavek 5 izključno deklarativni pomen.

Po vseh dosedanjih izkušnjah, zlasti iz historiata likvidacije obveznega dvojezičnega šolstva na Koroškem in vloge, ki so jo nemške nacionalistične organizacije pri tem odigrale, pa je očitno, da je odstavek 5 v strukturi čl. 7 bistvenega pomena. Upravičeno je bilo opozorilo, ki ga je vsebovala že 11. oktobra 1955 prva spomenica koroških slovenskih organizacij glede izvedbe čl. 7, da namreč v 5. odstavku ne gre zgolj formalno za organizacije v smislu društvenega zakona, ki bi kot statutarni društveni namen imele raznarodovalno dejavnost, marveč je tukaj mišljena, analogno določilom čl. 4 in 9 državne pogodbe, vsaka organizirana dejavnost proti pravicam državljanov slovenske narodnosti. Slovenske organizacije so tedaj konkretno zahtevale v smislu 5. odstavka zaščito etničnega značaja in sestava področja s slovenskim in mešanim prebivalstvom, še posebej pa prepoved uradnega uporabljanja izrazov »windisch« oz. »Windische« za poimenovanje avstrijskih državljanov slovenskega jezika. Državljane slovenskega jezika pa naj bi ugotavljala ljudska štetja po kriteriju jezika, ki se govori v družini in ob sodelovanju zastopnikov manjšine (»Spomenica koroških Slovencev«, 11. oktober 1955, str. 6—7). — Videli smo, kako je avstrijska zakonodaja tem opozorilom nakljub šla po poti, ki je v očitnem nasprotju z zaščito etničnega značaja manjšine. Še posebno pa ta zakonodaja ni storila ničesar, kar bi pomagalo ustvariti psihološko osnovo za sporazum in normalne odnošaje med slovenskim in nemškim prebivalstvom. Nasprotno, dopustila je, da je organizirano nemško nacionalistično delovanje tako osnovo, ki je v pomembni meri že bila dana, radikalno razbijalo in da jo še razbija.

Prof. Ermacora je v zaključku svojega članka o koroškem manjšinskem vprašanju (v »Der Donauraum«) sprašuje, ali je Avstrija dolžna manjšino ohraniti, ali pa jo je dolžna samo ščititi pred napadi, sicer pa jo prepustiti njeni usodi, in na to vprašanje odgovarja s stališča pozitivnega prava nikalno. Ne bomo še enkrat dokazovali, da Avstrija s svojo zakonodajo ni izpolnila niti te svoje negativne dolžnosti in tudi ne bomo obširno opozarjali na očitno dejstvo, da je »notranja slabost« manjšine v logični vzročni zvezi z »zunanjo silo« večine. Omenili smo že tudi, da se sodobno pravno gledanje, zlasti tisto v okviru delovanja OZN, nagiba k mnenju, da zaščite človekovih pravic in v tem okviru avtohtonih narodnostnih manjšin ne gre omejevati samo na skrb za zaščito pred diskriminacijo, za formalno enakost pred zakonom, marveč da vsebuje tudi element tvorne podpore manjšini. Določila čl. 7 avstrijske državne pogodbe imajo prav gotovo tudi tak namen, pomenijo najmanj sankcioniranje politike, ki jo je Avstrija takoj po drugi svetovni vojni sama utemeljila in uzakonila. Če se prof. Ermacora konec koncev iz državno političnih in človeških nagibov vendarle izreče za demokratično podporo manjšini in se pri tem naslanja na načelno stališče Evropskega sveta, je treba to vsekakor pozdraviti. Vendar se je treba zavedati, da ne gre zgolj za enostransko dobro voljo, marveč za dobronamerno izpolnjevanje obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela. Odločitev za pozitivno politiko v tem smislu bi nevtralni Avstriji ne mogla biti težka, saj bi to pomenilo zanjo pomemben korak k utrjevanju notranje moči avstrijske demokracije, da ne govorimo o povečanju njenega mednarodnega ugleda, prav posebej pa še o konkretni pomoči za demokratično reševanje tistega manjšinskeda vprašanja, ki neposredno prizadeva avstrijski narod sam.

Razprave in gradivo
inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani

Sodelovanje odbornikov in članov

Zadruga je prostovoljno združenje članov, ki jo upravljajo zadružniki po načelu samouprave in enakopravnosti. Nastale so iz nujnosti in koristijo namenu samopomoči v skupnem sodelovanju ter pospešujejo in utrjujejo gospodarski napredek svojih članov.

Načelno imajo v zadrugi vsi člani enake pravice in dolžnosti. Člani upravnega in nadzornega odbora, ki jih na občnih zborih izvolijo iz srede najbolj razgledanih ter gospodarsko izobraženih zadružnikov, so le zaupniki vseh zadružnikov, ki vodijo in nadzorujejo zadružne posle.

Za uspešno življenje zadruge in iz nje izvirajoče koristi za člane je potrebno tesno skupno sodelovanje vseh članov z odboroma. Ni dovolj, da nekdo na primer pri kreditni zadrugi, zaprosi za sprejem v članstvo in se vpiše v članski register in se le takrat zanima za zadrugo, ko potrebuje posojilo, ker je s podelitvijo posojila pogojno povezano tudi članstvo. To je seve premalo, ker s tem, da je zadruga komu pomagala v zadregi in stiski ali pa k zboljšanju njegovega gospodarstva, postane tudi moralna dolžnost novega člana, da razen rednega odplačevanja posojila in odrajtovanja obresti tudi v ostalem sodeluje za korist zadruge: z zanimanjem za zadružne zadeve, z dobro besedo za zadrugo pri sosedih in znancih, s širjenjem zadružne propagande in vnašanjem zadružne zavesti v svoji okolici. Nikakor ni rečeno, da mora in more postati zadružnik le tisti, ki na primer najame posojilo, temveč v zadružno članstvo naj bi se vključili vsi, ki so se dokopali do spoznanja, da je zadruga za vse koristna gospodarska ustanova.

Zadružniki naj bi imeli velik interes, da s sodelovanjem spremljajo vse dogajanje v zadrugi in doprinašajo svoje najboljše k vse večjemu razmahu in razcvitu, hkrati pa pomagajo težkoče mojstriti in premagovati s skupnimi napori.

Naloge odborov so seve velike in odgovorne, od njih se zahteva potrebna kvalifikacija in znanje. Take ljudi tudi na občnih zborih člani izvolijo iz svoje srede. Odbora morata marljivo in vestno upravljati upravne in nadzorne zadeve, toda tudi za ostale člane ni dovolj, da se pokažejo le na občnem zboru in morda še tega ne. Zadruga so vsi zadružniki kot enota in vedno naj velja pravilo: eden za vse in vsi za enega!

Občni zbor je najvišji forum zadružnega poslovanja, kjer ima vsak zadružnik pravico povedati svoje mnenje in pripombe ter sodelovati s koristnimi nasveti. Lahko iznesejo svoje želje in stavijo predloge. K poročilom v pretekli poslovni dobi morejo iznesti svoje misli, ker vedno drži, da več glav več ve. Samoumevno, da v odbora izvolijo člane, ki jih smatrajo za najbolj sposobne, ni pa rečeno, da marsikateri drugih zadružnikov manj ve, razumljivo pa je, da vsi zadružniki ne morejo postati odborniki. Kljub temu pa lahko, in vsakega posameznega zadružnika hvaležna dolžnost je, da s svojo požrtvovalnostjo in prizadevnostjo iz svojih spoznanj in izkušenj veliko koristi zadrugi ob najrazličnejših priložnostih, za kar nikakor ni treba trositi denarja, marveč le dobro in tehtno besedo.

Zadružništvo je lepa zadeva, smiselna gospodarska ustanova in ideal je, da se je vsi v okolici oklenejo z vsem srcem in zavestjo. Zadružno zavest in predanost do nje je treba s propagando in prosvetljenjem širiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi: tiskom, predavanji, v medsebojnih razgovorih, predvsem pa z zgledi. Verjetno ljudje ne bodo nikdar popolnoma enaki, niti po znanju in sposobnostih, niti po svojem razumevanju za dobro in koristno stvar. Pri razlikovanju pa je treba upoštevati, da se določi pravo razmerje. Kakor je treba izpodbijati in odstranjevati sebičnost, je potrebno razlikovati tudi sposobnosti posameznih, ki se odlikujejo nad brezbrižnostjo drugih.

Vsako združenje more biti le takšno, kakršni so njegovi člani. Zato je prvenstvena naloga v tem, da vzgaja ljudi v prave in dobre zadružnike. Razvijati mora v ljudeh smisel za skupnost, za odrekanje v korist bližnjemu in s tem hkrati v korist sebi, razvija naj v članih socialno čustvovanje in zatira škodljivo razdirajočo prepirljivost.

Na občnih zborih zadrug je najboljša priložnost, da dobijo člani vpogled v poslovanje zadruge pri poročilih upravnega in nadzornega odbora ter ob razčlenitvi računskega zaključka, ki na papirju prikazuje gospodarsko stanje zadruge. O točnosti številk se na podlagi poslovnih knjig in računskih prilog preveri upravni in nadzorni odbor, zanesljivost ugotovi tudi revizor Zveze slovenskih zadrug, če ni že pri bilančnih računih tudi sam sodeloval. Ob priložnosti občnega zbora naj bi bili navzoči vsi člani. Želeti je in uspeti mora, da bodo občni zbori naših zadrug še bolj obiskani, kot so bili doslej ter jih je treba tudi v tem smislu dobro pripraviti. Občni zbor naj bi bil na vsakem sedežu zadrug hkrati tudi zadružno zborovanje, kjer se naj vedno znova poudari pomen zadružništva ter dajo napotila ter pobude za nadaljnje delo.

Ob koncu: K zadružni dejavnosti naj se pritegnejo vsi člani-zadružniki. Za še večji in razveseljivejši razvoj naših zadrug naj vsak v svoji ožji okolici doprinese delček v korist skupne gospodarske organizacije, prilaga naj kamenček h kamenčku pri izgradnji zadružništva in uresničilo se bo: Iz malega raste veliko.

O preskrbi naše vasi z zdravo pitno vodo

Bilčovs. — Proti koncu prejšnjega leta je minilo 50 let, odkar je zdrava pitna voda pritekla po dograjenem 1,5 kilometra dolgem vodovodu v našo vas. Mnogo skrbi in naporov so posestniki-vaščani vložili takrat v ta za tedanje čase zelo pomembni načrt. Z združenimi močmi vseh interesentov ter s prispevki občine in takratnega deželnega odbora, celovškega ordinariata in ministrstva za pouk na Dunaju, so mogli načrtovano delo zadovoljivo uresničiti. Ker je bil za vodno napeljavo zajeti vrelec dovolj močan in je bilo še odvišne vode, so dobile tudi Kajzaze dovoljenje za podaljšanje vodovoda v svojo vas.

Petdeset let je minilo in marsikaj se je v polstoletju spremenilo. V Bilčovsu je bilo leta 1911 s šolo in župniščem vred le 11 vodnih odjemalcev, danes pa jih je 26. K temu pride še pet novih stavb iz bližnje Branče vasi in ena iz vasi Pugrad. V vasi Kajzaze se je število interesentov, ki so ali bodo priključeni na ta vodovod, pomnožilo od 5 na 13. Pri zadnjih so všteti tudi naslednji obrtni obrati: Janez Sučič — izdelava cementnih proizvodov, Franc Gaser — tesarsko podjetje, Mirko Ogris — mizarstvo in iz vasi Potok Jožef Krušic — lesno-trgovsko podjetje in žaga. Mreža vodnih odjemalcev je postala precej velika in razsežna, kar pomeni pri celotni dolžini vodovoda s priklopi na razne bolj ali manj oddaljene hiše kar nekaj kilometrov. Tudi število šolarjev na tukajšnji osnovni šoli se je zelo pomnožilo, saj jo obiskuje že nad 200 učencev v petih razredih, dočim sta bila leta 1911 le 2 razreda.

Območje, ki pride po zgoraj navedenih številkah v poštev, šteje trenutno 210 oseb, okoli 70 glav goveje živine, 79 drobnice, nadalje 4.900 m² vrtne površine, ki pride v poštev za škropljenje. K temu je treba prišteti še nad 200 šolskih otrok in 3 gostilne s približno 32 tujskimi posteljami. Za to stanje vodnih potrošnikov bi bilo dnevno potrebno okoli 32.000 litrov vode. Dosedanji vodovod pa te množine vode zaradi preozkih cevi ne more dovajati, pa tudi vrelec sam bi bil preslab za tako visoko zmogljivost. Na več krajih vodovoda so tudi ugotovili, da so cevi v teku časa močno zarjavele, da marsikje iz njih pronica voda in se zgublja v zemlji.

Po večkratnih daljših in včasih celo prav ognjevitih razgovorih so se prizadeti vodni odjemalci končno odločili in postavili za gradnjo novega vodovoda „Vodno skupnost" ter s sodelovanjem župnega urada, občine in šolskega vodstva stopili v stik z vsemi v poštev prihajajočimi uradi in oblastmi za dosego izdatnih podpor in prispevkov, ki se dajejo za vodnopreskrbovalne namene vsakoletno od dežele in države na razpolago.

Kot kaže, bo izvedba načrta zahtevala precej denarnih sredstev, posebno pa to še zaradi tega, ker bosta morala biti zajeta v novi vodovod dva nova vrelca, ki sta približno 100 metrov oddaljena od prvotnega vrelca. Celotni stroški bodo precej presegli vsoto 1 milijon šilingov. Poleg subvencij iz javnih sredstev bodo morali interesenti tudi sami precej globoko poseči v svoje žepe, da bo mogoče vse plačati.

Vodovod bo po predloženem načrtu preskrboval z vodo tudi hidrante za potrebno vodo pri gašenju požarov, kar je gotovo zelo koristno.

Na lice mesta je okrajno glavarstvo poslalo meseca junija komisijo, ki je predloženi načrt odobrila in dala še nadaljnja potrebna navodila. Z odlokom z dne 23. 9. 1961 pa je okrajno glavarstvo odobritev potrdilo in s tem je dobilo začeto delo svojo pravno podlago. S prvimi deli so že začeli ter so za glavni vod položili že nekaj desetin metrov novih asfaltnih cevi. Zaradi vremenskih neprilik pa so morali z delom prenehati in upamo, da bodo spomladi z gradnjo spet nadaljevali. O nadaljnjem razvoju nove vodovodne naprave bomo poročali.

Sele - Kot

Na Silvestrovo se je zbralo lepo število okoličanov v gostilni »Pri žagi«. Bilo je običajno silvestrovanje tik pred vstopom v novo leto. Na prireditev nas je povabil naš domači marljivi godalni kvartet. Večer je bil nadvse posrečen in prijeten. Priznanje in hvaležnost veljata požrtvovalnim fantom, ki so v razmeroma kratkem času svojega prizadevanja že mnogo doprinesli, da se večkrat lahko poveselimo v domačem duhu. Razigrane volje smo pričakovali novo leto in si ob dvanajsti uri voščili drug drugemu vse najboljše.

Vse najboljše in mnogo nadaljnjih uspehov želimo v novem letu posebno vsem tistim, ki delujejo in se prizadevajo v okviru našega prosvetnega društva, da bi usposobili slehernega našega človeka, da se bo mogel uspešno braniti proti vsem skritim in očitnim napadom na naše pravice.

V življenju je že tako, da po veselju često hitro nastopi žalost. In res, že 3. januarja smo Kočani spremili rajnega Nejčeja Oraže na selsko pokopališče k večnemu počitku. Leta 1958 jeseni je zbolel za otroško paralizo, ko je bil 21 let star. V bolnišnici je krepko prenašal bridko usodo, pomagati pa mu tudi izkušeni zdravniki niso mogli več. Smrt ga je rešila vseh telesnih in duševnih bolečin. Zelo prizadeta je mati, ki je prezgodaj zgubila dobrega sina. Nejčeja bomo ohranili v trajnem lepem spominu.

Prav na dan Nejčejevega pogreba je tudi Zgornji Dovjak, Blaž Bradač, nenadoma umrl. Zadela ga je kap in mu pretrgala nit življenja. V petek, 5. januarja smo blagega pokojnika položili k zadnjemu počitku. Domača zemlja, za katero je toliko pretrpel, naj mu bo lahka! Žalujočim svojcem rajnih pa izrekamo naše iskreno sožalje.

JOŽEFA PETEK

Preteklo nedeljo je v Velikovcu umrla Jožefa Petek, žena znanega prvoboritelja za socialne in narodnostne pravice koroških slovencev, zdravnika dr. Franca Petka.

Pokojna je bila rojena v Mokronogu. Pred prvo svetovno vojno sta bili s sestro Lojzko najemnici hotela Trabesinger v Celovcu, znanega shajališča Slovencev vseh plasti in iz vseh krajev. Med gosti je bil tudi mladi zdravnik dr. Franc Petek, s Pepco sta se spoznala in sklenila zvezo za življenje. Jožefa, rojena Leon, je bila ves čas življenja svojemu možu v vseh težavah in neprilikah v razburkani dobi preteklih desetletij najzvestejša življenjska družica.

Široka dejavnost njenega moža dr. Franca Petka je koroškim Slovencem predobro poznana, zaradi tega je moral prestati mnoge neprijetnosti in težkoče. Po plebiscitu so mu skoraj odvzeli prakso in mu odrekali celo državljanstvo. Nekega večera po letu 1920 je prihrumela pred njegovo stanovanje nahujskana nemško nacionalna druhal pod vodstvom sodnika dr. Pörtscha ter divjaško razgrajala.

Žena Jožefa je do zadnjega dne življenja krepko stala ob moževi strani in skupno sta delila lepe in hude čase. Vso skrb in prizadevnost je mati posvečala vzgoji otrok in z možem sta izšolala sina in hčerko. Sin Franci je postal zdravnik, hčerka Anica pa profesorica, oba koristna člana človeške družbe in naše narodne družine na Koroškem. Razen tega je bila pokojna Jožefa sila dobra in gostoljubna do vseh, o čemur ve povedati vsakdo, ki se je kadar koli mudil pri dr. Petkovi družini.

Pogrebne svečanosti minuli torek so bile odraz globokega spoštovanja do pokojne žene in do Petkove družine. Med množico žalnih gostov so bili predstavniki slovenskih organizacij in ustanov, člani jugoslovanskega konzulata v Celovcu in zastopnik iz Ljubljane. Mnogo vencev in cvetja so položili na svežo gomilo, kjer je pokojna žena in mati dobila svoje zadnje počivališče.

Žalujočim svojcem izrekamo naše odkrito sožalje.

Kati Korpitsch ni bila na pogrebu svojega očeta

Prejšnji teden je umrl Franc Korpitsch, oče Katice Korpitsch, katera je leta 1959, takrat še mladoletna, proti volji staršev, posebno očeta, čeprav je veljal za zelo vernega, ostala v samostanu ter se danes nahaja v domu elizabetink v Zamsu na Tirolskem. Podrobnosti o tej zadevi so znane in tudi v dobrem spominu, saj je bilo o tem ogromno napisanega v številnih časopisih in časnikih.

Zadnje čase je oče smrtno nevarno zbolel in kaj je bolj razumljivo, kakor da se je tik pred koncem življenja želel še posloviti od vseh svojih otrok. Hčerki Katici so brzojavili v samostan, da oče umira. Na brzojavko ni bilo nobenega odmeva. Oče je umrl in spet so hčerko brzojavno obvestili o žalostnem družinskem dogodku, toda tudi tokrat ni bilo nobenega glasu. Poskusili so še enkrat in poslali brzojavko z obvestilom, kdaj bo pogreb. Na vse tri brzojavke svojci niso prejeli nobenega odgovora ali obvestila in mrtvaški sprevod se je pomikal na pokopališče Apače, hčerke Katice pa ni bilo zraven.

Ljudje so se čudili in niso mogli razumeti, kaj bi hčerko oviralo, da ni prišla k pogrebu, niti ni dala glasu od sebe ter svojim najbližjim izrazila besede opravičila in sočustvovanja. Domnevajo, da je možno, da samostansko vodstvo Korpitschevi sploh ni izročilo obvestil, kajti če bi bila Kati na primer tudi bolna, bi morala obstojati kakšna možnost, da bi vsaj odgovorila in povedala svoja čustva ob smrti rodnega očeta.

Ne vemo, če so predpisi elizabetinskega reda takšni, da je vsak stik nune celo s svojimi starši onemogočen, ker pravijo tudi, da Katini starši niti enega pisma niso dobili od svoje hčerke odkar je v samostanu. Če pa so predpisi takšni, potem ne morejo biti v skladu, prav v tem primeru ne, s 4. božjo zapovedjo, ki ukazuje: Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in se ti bo dobro godilo na zemlji!

ZAHVALA

V svojem imenu in v imenu vseh svojcev se ob bridki izgubi ljubljene žene in matere

Jožefe Petek

iskreno zahvaljujem za vse izraze odkritega sožalja in za številno spremstvo na njeni zadnji poti na šentruperško pokopališče.

Zahvaljujem se vsem darovalcem vencev in cvetja, zlasti g. generalnemu konzulu FLRJ v Celovcu in slovenskim organizacijam. Zahvala velja tudi č. duhovščini ter pevcem.

Velikovec, 9. januarja 1962.

Dr. Franc Petek

KOLEDAR

Petek, 12. januar: Alfred
Sobota, 13. januar: Veronika
Nedelja, 14. januar: Hilarij
Ponedeljek, 15. januar: Pavel
Torek, 16. januar: Marcel
Sreda, 17. januar: Anton
Četrtek, 18. januar: Priska

Želim poročiti ženo v starosti od 45 do 50 let. Lahko je tudi vdova ali ločena po moževi krivdi. Zanimanke naj se oglasijo na naslov: Uprava Slovenski vestnik, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

LOJZE KOVAČIČ:

Pssst, volk je v sobi

Rokec se je prebudil zjutraj, ko je bila v sobi še tema. Vse je bilo itho. Vzdignil je glavo in zagledal na svoji beli postelji nekaj črnega in dolgega. Bilo je tako kakor živalski rep.

„Joj, volk sedi zraven moje postelje," se je prestrašil. „Rep mu leži na moji postelji!"

In zlezel je do zadnjega laska na glavi pod odejo in poslušal. Poslušal je, če volk diha ali renči v sobi. Nič ni bilo slišati. Pomolil je glavo izpod odeje in hitro pogledal, če volk še drži svoj črni rep na postelji. Toda na njej je ležala samo naramnica. Rokčevih dolgih zelenih hlačk, ki jih je zvečer zložil na stolček zraven postelje, ni bilo nikjer.

„Saj to je samo moja naramnica," se je začudil Rokec in ves strah ga je minil. „Saj to ni noben volčji rep!"

Takrat pa ni opazil, kako ga iz teme sredi sobe gleda dvoje svetlih, drobnih oči.

„Iii-joj! Tam je volk!" je kriknil Rokec in se brž skril pod odejo. Po hrbtu ga je stresel mraz od strahu in srce mu je utripalo tako glasno, kot bi imel ob njem ušesa. „Zdaj bom umrl, zdaj bom umrl, črni volk pride in me požre," je ponavljal.

Ko pa je opazil, da je v sobi postalo že bolj svetlo, je počasi — potiho — previdno — boječe pogledal izpod odeje in zagledal v kotu ob oknu nekaj visokega, črnega in kosmatega na dolgih nogah. Stalo je čisto pri miru.

„Ohhh!" je zajecljal Rokec od groze in urno smuknil pod odejo. Tja je zdaj šel črni volk. Zdaj bo skočil, ga zagrabil z zobmi za spalno srajčko in ga odnesel ven v meglo, v mrzle gore in temne gozdove.

In od strahu je Rokec zaspal in ko se je zbudil, je bilo v sobi že svetlo. Pogledal je okrog. In nikjer ni bilo — nič. Le steklena vaza je stala na mizi in se svetlikala kakor ogledalo.

„Oh, samo vaza se je svetila v temi," je dejal Rok. „Jaz pa sem mislil, da so to volčje oči."

V kotu ob oknu pa je stal namesto volka velik cvetličnjak na visokem stojalu.

Rokec se je naglas zasmejal.

„Seveda, saj to je stari babičin cvetličnjak. Saj nikjer ni bilo volka."

In pogledal je po sobi. Sonce je vzhajalo za oknom in vedno bolj svetlo je postajalo za zavesami. V sončni svetlobi je izginila tema in prikazale so se: miza z vazo, stoli, omara in cvetličnjak, takšni, kakršni so.

Rokec je vstal in napisal na velik papir z velikimi črkami:

„V TEJ SOBI NIKOLI NI BILO IN NIKOLI TUDI NE BO VOLKA. TO SEM PA NAPISAL ZATO, ČE BI ME BILO ŠE KDAJ TAKO STRAH."

In obesil je ta napis na steno, da bi ga zmeraj videl in bral.

PEARL S. BUCK:

Stopinje v snegu

Sneg je zapadel in narahlo pokrival zemljo. Ko pa so nekega dne prišli otroci na vrt, so zagledali v mehkem snegu nekakšna znamenja.

„Joj, poglejte!" je zaklical Peter.

Vsi so pogledali. Bila so štiri majhna znamenja, dve spredaj in dve zadaj.

„Kaj je to?" je vprašal Mihael mamo.

„To so zajčje sledi," je povedala mama.

„Pojdimo za njimi in poglejmo, kod je hodil zajček."

In takoj so jo vsi ubrali za sledmi. Na hribu so zavile proti zelniku.

„Vidite, zajček je bil lačen in je šel gledat, ali je na njivi še kakšna glavica zelja," je razložila mama.

Sledi so križarile sem in tja in gor in dol po zelniku.

„Tekal je sem ter tja, pa ni mogel dobiti zelja, je rekla mama.

Stopinje so zavile proti majhnemu grmu drena.

„Poglejte, oglodal je lubje na drenu," je nadaljevala mama.

Sledi so plesale krog in krog grmička.

„Zajček je okoli in okoli vse oglodal," je rekel David. Pregledali so deblo, kje vse ga je zajček načel.

Potem pa so sledi zavile proti vrtu.

„Če je ogrizel tudi moje vrtnice, je grd," je rekla mama.

Vsi so šli na vrt in pregledali še vrtnice za zidom. In res, zajček je bil tik nad snegom ogrizel stebelca.

„Joj, ti grdi zajček ti!" je zaklicala Judita.

„Dajmo, poiščimo ga," je dejal David. „Povejmo mu, da ne sme gristi rožnih grmov."

Tako so sledili za zajčkom po hribu navzdol ter okrog grmovja in pod nekim hlodom zagledali luknjo. Stopinje so kazale vanjo.

„V tej luknji je doma," je rekla mama. „Počakali ga bomo, da pride ven."

Pometli so sneg s hloda, sedli in čakali. Vendar pa zajčka ni bilo od nikoder.

„Mogoče pa ga ni doma," je dejal Peter.

„Ali naj poiščem palico in pobezam z njo v luknjo?" je vprašal David.

„Ne, nikar," je rekla mama. „Meni to ne bi bilo všeč, če bi bila jaz zajček; ali bi tebi bilo?"

„Ne — ne," je dejal David. „Meni že ne." In tako ni stekel po palico.

Potlej si je Barbara nekaj izmsilila. Vstala je, prislonila obraz čisto k luknji in na ves glas zavpila:

„Zajček, obiske imaš — pridi ven!"

Zajček jo je zaslišal in s tako naglico puhnil ven, da se je Barbara kar prekopicnila. Zajček pa je odskakljal, tako da niso videli drugega kakor bel repek, ki je migljal po snegu.

Otroci so bili tako prestrašeni, da so mu pozabili povedati, po kaj so pravzaprav prišli.

„Nič ne de," je rekla mama. „Za to pot naj mu bo, čeprav nam je oglodal rožne grme. V takem zasneženem jutru lačni zajčki težko dobijo kaj drugega za pod zob."

PAVLE ZIDAR:

O muci gosposki

To je muca kakor štruca, bela vsa
kot puh,
piše se Barile, ime ji je Lenuh.
Ta muca ni naprodaj,
ni hčer zgubljena, ne,
se vsako jutro koplje
in zna smejati se he-he . . .
Rodu kraljevskega je,
govore.
Princeza Violetta,
polnoletni bo ime.
Že zdaj
pod oknom na večer
ji gode mačji zbor,
prepevajo ji princi, vitezi
in kak maček nor.
Glasov pač slajših
ni na svetu,
tako ubrano in mehko
se čustva mačja
zibljejo,
da gre še meni v oko.
Princeza pa je ravnodušna,
nič ji ni mar
razklanih src,
mežika v sonce, v luno jasno;
recite, ali ni vredna
brc.

UGANKE

Pet junakov — pet imen,
vsak mesen in koščen,
primejo za delo vsako
delajo človeku tlako.
(Prsti)

Pet junakov zleze v luknjo,
vsak obleče svojo suknjo.
(Prsti in rokavica)

Kmet jo v zemljo zasadi,
pa, čeprav ne da mu kruha,
saj ne raste, ne rodi
in je dan za dnem bolj suha.
(Prekla)

Sebičnost se maščuje

Nada je naredila drsalnico in se je po njej drsala. Drsalnica je postala vse daljša in daljša. Sneg se je že spremenil v led.

Tedaj so prišli iz šole otroci. Pometali so torbe na kup, pa hajd na drsanje po Nadini drsalnici. Pripravljali so se na zalet, ko se je pred njimi razšopirila Nada.

„Kaj pa je! Kam ste se zaleteli!" jih je vprašala.

„Drsali se bomo," so odgovorili otroci.

„Ne smete," jih je zavrnila Nada. „To je moja drsalnica. Ne dovolim. Kaj pa niste prišli prej, da bi mi jo pomagali delati."

„Saj smo bili v šoli," so odgovorili otroci.

„Kaj mi mar. Drsati se ne smete," je še enkrat odgovorila Nada.

„Prava reč," so dejali otroci. „Bomo naredili pa drugo drsalnico."

In so jo naredili.

Drsajo se in drsajo. Cela ulica odmeva od njihovega vpitja. „Pazi se!" se razlega po ulici. Na Nadini drsalnici je pa vse tiho. Sama je in nima koga opozarjati, naj se varuje. Žal ji je, ker je sama in dolgčas ji je.

Šla je na drugo drsalnico in poprosila otroke:

„Se smem tudi jaz drsati?"

„Ne smeš. Pojdi na svojo drsalnico. Ne maramo, da bi nam kvarila led," so jo zavrnili otroci.

Nada je začela jokati, toda tudi to ji ni pomagalo. Otroci ji niso dovolili, da bi se drsala.

Šla je domov in gledala skozi okno. Kesala se je, ker je bila tako sebična.

CLAUS EIGK:

dan nič

30

Mundus je tik pred seboj zaslutil cilj. Sedaj mu ni bilo mar, kaj si misli mala India. Moral je zvedeti vse.

„Torej živi tam tudi ameriška senorita, ki Jo je pred tremi tedni privedel Tex Leuwenhout?"

„O, da. Z njo imajo dosti težav. Praska in razsaja in se sploh ne vede kakor dama!"

„Kaj je opraskala tudi Texa Leuwenhouta?"

„Še celo ugriznila ga je, v ustnico!"

„No, ena brazgotina več! — Kje pa senorita stanuje?"

„Sedaj so jo zaprli v klet svetišča!"

„Nam vsaj ne bo treba preveč skakati po stopnicah!" se je Mundus zopet po angleško porogal. Obšla ga je neznanska, zmagovita radost. Norman pa ne tako — le stežka je miroval, tako je bil razburjen.

„Kar govori, dete!" je rekel Mundus in vzpodbudno objel dekleta čez oba ramena.

Čez nekaj minut je vedel vse tako natančno, kakor da bi imel v rokah načrt mesta. Atomsko centralo so namestili — kakor je pač običaj — v mogočnem betonskem bloku prav na robu naselbine. Centralo bodo torej od tod pač najteže dosegli.

„Če mi sedaj še poveš, kje je veliko letalo, ki ga gradi senor Borries, ti pri presveti devici prisežem, da te ne izdam!"

„Tamle doli!" je smehljaje rekla in pokazala na veliko lopo, ležečo v senci orjaških dreves. Mundus je skozi drevje zaznal približne oblike letala, na moč podobne oblikam njegove lastne vesoljske ladje. In kako naj bi bilo drugače! Saj je Borries gradil po njegovih načrtih!

„Sestavil sem dokončni načrt!" je čez nekaj hipov po angleško dejal Normanu. „Ostal bom tu pri najini mali prijateljici in pazil bom, da nam česa ne pokvari. Vi pojdite takoj k balonu, vzemite šest nabojev razstreliva in se z Walterjem vrnite po isti poti nazaj. Balon naj pač ostane nezastražen. Walterja ne privedite semkaj, marveč mu natanko popišite pot do letališča. Tja naj odnese dva naboja in naj z njima zaminira hangar. Vžigalnika naj nastavi na polnoč. Po mojem se lahko vrne že do petih popoldne. Seveda naj rajši počaka mraka; imel bo dovolj časa, da se bo razgledal. Nato naj počaka kakih dve sto metrov pred trnovim zidom. Natanko opolnoči naj čim bolj vstran od našega prehoda zid zaneti. Za to naj vzame s seboj ročko bencina. Ko bo to opravil, naj se vrne k prehodu in nas tod počaka. Pripravi naj se, da nam bo po potrebi kril umik.

Vi sami pa mi prinesite preostale štiri naboje. Vžigalnike bova naravnala na polnoč, počakala mraka in jih potem položila pod vesoljsko ladjo in k atomski centrali. To bo zadostovalo. Nisem Viktor Borries in nočem se zabavati s tem, da bi pobijal soljudi. Ko bo torej o polnoči zagorelo, bo gotovo vsa naselbina na nogah in se za tako imenovano žensko poslopje nihče ne bo dosti menil. Tedaj pojdeva tja, poiščeva, če ne bo šlo drugače, s silo, gospodično Morena in z njo pobegneva skoz zasilni izhod. Uro kasneje bomo že v balonu, zasledovati pa nas ne bo mogel nihče, ker bo hangar tedaj že kup razvalin. Naši glavnini torej sploh ne bo treba poseči v boj. Kasneje jim bomo po radiu sporočili, naj se vrnejo. — Torej, vam moj vojni načrt ugaja?"

„Napoleon je bil ubog mazač v primeri z vami!"

„Hvala, to mi zadostuje!"

URA BIJE POLNOČI

Nekaj minut kasneje je ostal Mundus z mlado Indijanko sam. Norman je neopažen prispel k izhodu in izginil v prepleteni gošči trnovega zidu.

Mundus je moral sedaj pač čakati — in varno prepeljati čez kritično obdobje mlado domačinko. Očitno niti malo ni slutila, kaj je storila s svojim otroško naivnim izdajstvom. Mundusu pa je bila človek kakor kateri koli drugi. Ni si prilaščal pravice, da bi se igral z ljudmi in človeškimi življenji. Življenje tega dekleta pa bo nedvomno obviselo na nitki tudi če se jim napad na Ipsilon posreči. Treba je bilo zanjo nekaj storiti.

„Ali rada živiš tukaj?" jo je vprašal.

„Dobro zaslužim!" se je izognila odgovoru.

„Od kod pa si doma?"

„Iz neke vasi pri Chihuahui!"

„Bi se rada vrnila domov?"

Oči so se ji zalesketale. „O, seveda! Tam imam starše, brate in sestre, pa tudi . . ."

Obmolknila je sredi besede, toda Mundus jo je razumel.

„Gotovo kakšen Pedro ali Manolo, ki čaka nate?"

„Da, senor, José mu je ime. In ko bom prihranila zadosti denarja, se bom čim prej vrnila in se poročila z njim!"

Mundus se je tedaj domislil, da ima natanko tisoč dolarjev preveč. To je bil denar, ki ga ponosni Indio Diaz ni hotel vzeti. Potegnil ga je iz nepremočljive listnice in ga stisnil dekletu v dlan. Bržkone ga je bilo nekaj več, kakor bi ga mogla mala Indijanka kdaj koli zaslužiti.

Ona pa sprva njegovega početja ni razumela. Menila je, da gre za nesmiselno šalo. Ko je končno uvidela, da

Da bo soba prijetna

Že nekajkrat smo se pomenkovali o sobici, o tem, kako jo uredimo, da bo kar se da udobna. Ustavimo se tudi danes pri tej temi pogovora in poglejmo, kaj lahko namestimo v našo sobo.

Vsaka, še tako neznana malenkost, narejena iz sodobnega, modernega materiala, lahko precej pripomore k boljši ureditvi stanovanja ali sobe. Posebno mladim dekletom in fantom, ki imajo smisel za to, bo koristil naslednji nasvet. V prostih dneh bodo v tem smislu lahko prenovili in uredili svojo sobico za jesen in zimo.

Eden modernih principov ureditve stanovanja bi bil: majhen prostor ne natrpajte s prevelikimi in težkimi (masivnimi) kosi pohištva. Lahko si pomagate pri ureditvi sobe s starim pohištvom, vendar naredite to tako, da vam ga mizar nekoliko preuredi, poenostavi. Kako? Divan naj ne bo imel nepraktičnih težkih naslanjal, stolček naj bo lahek in narejen iz vezane plošče ter lesenih ali železnih stojal. Ravno tako naj bo enostavna in lahka tudi mizica, ki vam služi za pisanje in študiranje. Če bo mizica lahka, jo boste lahko poljubno pomikali iz enega v drug kot sobe, kakor vas bo volja. Tudi knjižna omarica naj ne bo prevelika. Zamenjala jo bo lahko knjižna polica, obešena bo na steno in preurejena iz stare omare. Preostali les uporabite za dolgo klop, ki jo namestite v sobo kot uporaben in okrasen predmet. Klop vam bo služila za revije in knjige, prekrita z blazino bo kot kavč in divan. Seveda lahko pod klop namestite še dva ali več starih predalov, ki jih črno prebarvate, da bo videti, kot da imate kombinirano omarico, podaljšano v klop. Tudi prostor za kovčke in škatle se bo našel pod njo, le pregrnili jo boste z vzorčasto preprogo ali blagom.

Druga koristna zamisel za modernizacijo vaše sobe je lahko ta, da staro pohištvo popravite v barvi in materialu. Tako na primer lahko prebarvate noge oziroma stojala stola in divana, leseno polico in omaro. Najprimernejši barvi za to bosta rdeča in črna. Namesto barve bo lepo učinkoval naraven material: slamnjača — slamnata preproga, trstika in podobno. S tem lahko prekrijete staro omaro, zamazano steno, tla, zaboj itd. Slamnjačo lahko pribiteje na les ali sešijete ob straneh dolg pramen, katerega nataknete ali pribijete na steno.

Naslednji primer ureditve sobe bi bil ta, da namesto mizice namestite v premajhno sobico ob oknu polico za pisanje, namesto nočne omarice pa imate majhen stolček. Zaveso naredite iz redke jutine tkanine, na katero našijete stare ostanke krp v poljubnih oblikah. Oblike med seboj sklenete oziroma pretkete s črno volno. In še nekaj: kot dekorativni predmet v sobi lahko namestite še stropno svetilko, ki ji naredite senčnik sami in stoječo svetilko, ki jo prav tako napravite sami iz rafije ali bambusovih ali trstikinih palčk. Namesto vazice lahko uporabite navadno steklenico, balon ali pletenko, v katero vložite zelenje ali cvetje.

NASVETA

● Kadar kupujemo mrtve ribe, glejmo na to, da lepo diše po ribah, da imajo napeto kožo, jasne oči in vlažne, rdeče škrge.

● Pokrito posodo s pravo kavo postavimo v posodo z vročo vodo in počakamo, da se pogreje. Ima boljši okus, kot če jo grejemo na vroči plošči.

Jabolka, krompir in peteršilj v domači lekarni

Moderna medicina je potrdila nauk srednjeveškega zdravnika Paracelzusa: nove ameriške raziskave so pokazale, da sestoji danes približno 4000 zdravil iz zeliščnih sestavin ali pa so z njimi vsaj kombinirana. Skoraj 90 odstotkov od njih so odkrili šele v zadnjih letih.

»Eno jabolko na dan prežene zdravnika iz hiše.« Ta prastari angleški rek so nam doslej potrjevali predvsem vitamini, ki poživljajo tek, prebavo in presnavljanje. V pozornost vzbujajočem poizkusu pa je prof. Bürger iz Leipziga dokazal, da jabolka ustavljajo tudi vnetja in pomagajo celiti rane. Pri prostovoljnih poskusnih osebah je namreč na omejenem delu kože z ultravioletnimi žarki sprožil vnetje, ki se je presenetljivo naglo zacelilo, če so pacienti uživali sadne sokove. Medtem ko se je pri pacientih, ki so se hranili pretežno z beljakovinami in mesom, vnetje še razširilo, je sok iz jabolk, paradižnikov, korenja, ribezlja, grozdja, jagod in sliv pospešil zdravljenje. Leipziški zdravnik je prepričan, da tu ne gre za vitamine, marveč za še neznane snovi v sadnih sokovih, ki učinkujejo v najtanjših krvnih žilicah in skrbijo za boljši dotok zdravilnih snovi.

Že prej je zdravnikom uspelo odkriti penicilinu podobne antibiotične snovi v hrenu, kreši in kapucinki. Presenetljivo je, da te substance ohranijo svojo učinkovitost tudi v človeškem organizmu. Že majhne količine — kakih 10 do 20 g hrena ali kreše — zadostujejo po mnenju kölnskega zdravnika prof. Winterja za antibiotični učinek v pljučih in sečnih poteh. Tudi pri vnetju mandeljnov, bronhitisu in pljučnici pospešujejo sokovi običajno zdravljenje. Posebno zanimivo je pri tem, da antibiotične snovi v teh zeliščih ne povzročajo neprijetnih obrobnih pojavov, kot pri vrsti drugih zdravil. Zeliščni hormoni ne sprožijo alergičnih reakcij, ampak ohranijo zdravo tudi črevesno floro.

V kreši, hrenu in nekaterih drugih zeliščih so odkrili gorčična olja, ki učinkovito zdravijo vrsto virusnih infekcij, zlasti virusno gripo. Medtem so našli tudi v koprivi, peteršilju in rdeči pesi podobne snovi, ki zavirajo gripo. Najnovejša raziskovanja ruskih zdravnikov so pokazala, da peteršilj nima samo dekorativne funkcije na opoldanski mizi: v njem in v zeleni solati so alkaloidi, ki učinkujejo pomirjujoče na živčni sistem in utrip srca. Celo v medicinsko doslej nezanimivem krompirju so odkrili izredno učinkovite substance, ki krepijo utrujeno srce starajočega se človeka in lahko znižajo krvni pritisk.

Vsi vemo, da je v zdraviliščih boljši zrak kot pa v industrijskih krajih. Toda ni treba, da gremo tako daleč. Tudi v sobi je lahko dvojne vrste zrak. Kako moremo tudi v težkih stanovanjskih razmerah izrabiti kar največ svežega zraka, naj pokažemo v naslednjih vrsticah.

V sobah, ki jih zračimo popoldne, je veliko čistejši in dragocenejši zrak, kot pa v prostorih, ki jih zračimo dopoldne. Vzrok tega so tovarniški dimniki, ki pošiljajo dopoldne v zrak mnogo saj in pepela.

Torej: Zračiti moramo popoldne, vsekakor pa prej, preden zaide sonce. Zakaj pozneje se zrak zopet naglo shladi, pritiska navzdol in veže nase vso nesnago ravno v zračnih plasteh pred našimi okni.

V vseh prostorih, v katerih kurimo in ki služijo obrtniškim namenom, je zrak zelo nečist. Količina prahu je v dobro zakurjeni sobi že desetkrat večja kot pa v svežem

O zraku in zračenju

zunanjem zraku; na drugi strani pa lahko kljub temu, da sobo dobro kurimo, držimo količino prahu v njej z dobrim prezračevanjem na višini, ki je le dvakrat večja, kot količina prahu v zunanjem zraku. V kuhinjah, avtogaražah (zlasti v takih, ki so zgrajene še po starih načrtih) ter v kotlarnah ali celo v skednjih z obratujočo mlatilnico, se dvigne količina nesnage za dvajsetkrat nad tisto, ki je v zraku gozdov ali travnikov.

Kdor misli, da zadostuje že triminutno prezračevanje prostorov, se moti. Če lahko odpremo le eno okno, se zrak opazno ščisti šele — grobo računano — po desetih minutah. S časom zračenja zato ne smemo skopariti.

Neke norme ali recepta za zračenje tudi ni mogoče določiti, ker je čas zračenja odvisen od velikosti prostorov in pa tudi od velikosti oken. Če odpremo le eno okno, prezračimo prostore pomanjkljivo, kajti v kotih nahajajoči se izrabljeni zrak odstranimo le težko. Prepih skozi dvoje nasproti ležečih oken je mnogo učinkovitejši. Še učinkovitejši in energičnejši pa je prepih skozi vse stanovanje, ker nastane nekak vetrni kanal. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je prostore tem teže prezračiti, čim višji so, zakaj vrhnje okno ima le malokatero stanovanje. Zato ni nič čudnega, če se pod stropom nabira gnil zrak.

In še praktično navodilo: čim hladneje je zunaj, tem hitreje se soba pri odprtem oknu prezrači. V takem primeru seveda lahko skrajšamo čas zračenja, ne da bi pri tem zmanjšali količino obnovljenega zraka. Pri tem prihranimo nekaj premoga, kljub temu pa vdihavamo v sobi dober zrak.

V 30 MINUTAH

Z naših jedilnikov vse bolj in bolj izginjajo jedila, katerih priprava je zelo dolgotrajna in utrudljiva, zamenjujejo jih enostavne jedi, ki so hitro gotove, dobre, pa tudi ne predrage; skratka, nadvse primerne za uvrstitev na sodoben jedilni list.

SKUTIN DROBLJENEC

160 gramov skute, 2 jajci, malo moke, sladkor, mleko ali smetana.

Skuto dobro zdrobite (najbolje skozi sito ali stiskalnico za krompir), dodajte penasto umešane rumenjake, sol, trd sneg iz beljakov in toliko mleka ali smetane, da dobite nekoliko gostejšo maso kot za palačinke.

Testo pecite na masti tako kot palačinke, zapečeno zdrobite in mešajte, da se dobro zapeče. Posujte z vanilijevim sladkorjem in takoj servirajte.

ŠUNKA Z REZANCI

Rezanci, dva rumenjaka, 100 gramov šunke in manjša količina margarine.

Kupljene ali domače rezance skuhajte v mleku, odcedite in ohladite. Dodajte za oreh margarine, dobro umešana rumenjaka in sesekljano šunko in nato maso razporedite v pomaščene, z drobtinami posute manjše posodice ali v eno večjo in zapecite.

---

misli resno, te pravljične sreče kar ni mogla doumeti. Sedaj je bil pravi trenutek, da jo pridobi za beg. Nagovoril jo je, naj to noč opolnoči zbeži z njim iz Ipsilona. Ker je to zahtevo povezal s svojim darilom, se mu je posrečilo dekle pomiriti.

Dotlej je bil zanj kaj trd oreh, kako bi z bolj ali manj verjetnimi razlogi pridržal Indijanko v koči. Sedaj je bila že čisto na njegovi strani in tako vdana, da jo je lahko brez pridržka vprašal, kar je hotel. Dovolil ji je celo, da je odšla iskat perilo.

Bil pa je močno razburjen, kar je vsekakor razumljivo. Zamišljal si je, kako se vzpenja glavnina pod Eigbrechtovim in Angelovim vodstvom po ozkih stezah na daljni gorski greben. V duhu je videl, kako Norman in Walter stojita na jasi v pragozdu in vznemirjeno razpravljata o njegovem drznem načrtu. Povsem razločno je videl, kako sta po radiu poslala zadnje sporočilo, potem pa zavila razstrelilne naboje in ročko z bencinom v nepropustne vreče. Zatem sta prispela na breg reke; metala sta vanjo kamenje in tolkla po površini s palico, da bi pregnala krokodile. Potem je splaval na nasprotni breg prvi — bržkone Norman. Za seboj je potegnil vrv, na katero sta privezala vrečo z razstrelivom in bencinom. Potegnila sta težek sveženj čez deroče valove. Končno je preplaval reko še Walter. Razdelila sta si breme. Odšla sta na pot. Vodil je Norman. Minute so tekle. Sedaj sta morala dospeti do zidu. Hodita ob njem. Sedaj morata biti ob skrivnem prehodu. Walter je izročil Normanu še en naboj razstreliva, oprta si tovor, može si krepko sežeta v roke in odideta vsak v svojo smer. Walter krene proti letališču, Norman pa se skloni in se splazi v prehod. In potem — da, potem je Mundus vstal, stopil k vratom, jih odprl in previdno pogledal venkaj.

Najrajši bi se na glas zasmejal. Njegovo miselno soživljanje je bilo tako natančno, da je čez nekaj hipov zagledal Normana, ki je oblit z znojem prisopihal izza hibiskovega grmičevja.

Mundus mu je pomignil, češ naj se ne boji in Norman je stekel z nevarnim tovorom po stopnicah navzgor.

Dotlej jim je šlo vse po sreči. Walter je prodiral skozi prágozd proti letališču, Mundus pa se je lahko povsem mirno posvetoval z Normanom o tem, kaj storiti dalje.

Načrt je bil preprost. Dokler je bilo še svetlo, naj bi si natančno zapomnila pot k vesoljski ladji in atomski centrali, vse grmičje, skupine dreves in druge možnosti kritja. Tako bi v temi lahko urno in varno prispela na cilj. Pot do atomske centrale je bila daljša in težavnejša, kakor ona do ladje. Vzlic temu je Mundus zaprosil Normana, naj bi to pot izjemno prevzel lažjo nalogo on, ker ga je razumljivo mikalo, da bi si sam ogledal kopijo svojega izuma.

To, da ga je poprosil in da ni preprosto ukazal, je Normanu poglobilo spoštovanje do tega izrednega moža. Seveda je takoj privolil v to, da pojde sam zaminirat atomsko centralo.

Končno je napočil pravi čas. Kakor povsod v tropskih krajih se je somrak zelo hitro zgostil v temno noč. V Ipsilonu so prižgali električne luči. Številne sence in temni kotički so jima bili pri izvedbi njunega načrta v veliko pomoč.

Vžigalnike na nabojih sta naravnala na polnoč. Bombe so bile iste vrste, kakor jih je uporabil Tex Leuwenhout, da bi razstrelil njihovo vesoljsko ladjo. Gospoda Viktorja Borriesa bodo topot pogostili z istimi dobrotami!

Mali Indijanki sta dopovedala, naj nikakor ne odide iz koče, potem pa sta odšla na nič kaj lahko pot.

Najprej sta mirno koračila drug ob drugem skozi naselbino. Čeprav je bil Ipsilon manjši od njihove oaze, je tu živelo, kakor jima je povedala India, okoli 1200 ljudi — moških, žensk in otrok. Po cestah je bilo živahno, tako da nista zbujala pozornosti. Vzlic temu sta rajši hodila po senčnejših stezah in se končno na prej določenem mestu ločila.

Mundus je kmalu prispel k veliki lopi. Kazalo je, da vesoljska ladja še ni bila pripravljena za polet. Ni bilo pa videti, da bi kaj dosti delali okrog nje. Nemara jo je Borries vendarle že dogradil?

Lopa je bila grajena v obliki velikanske dvorane. Na eni strani je bila odprta, tako da je bilo mogoče neovirano vstopiti. Borries jo je torej gradil čisto javno, kar je bilo spričo radioaktivne nevarnosti silno lahkomiselno. Nikjer ni bilo opaziti kakega čuvaja ali stražarske hišice. Bržkone so napravo mimogrede nadzirale nočne patrole. Ali pa se Borries počuti tako varnega?

Toda za premišljevanje in razglabljanje čas ni bil primeren. Naglo se je ozrl naokrog, skočil proti vesoljskemu vozilu in že je stal na stopnicah. Vstopil je in zaprl za seboj zasilna vrata.

Posvetil je z žepno svetilko in končno dognal, čemu tega dragocenega izuma človeške iznajdljivosti niso bolje zastražili. Se pač ni splačalo! Tu so manjkale najpomembnejše in najzamotanejše aparature! To, kar je Mundus videl pred seboj, bi komaj zdržalo preskus v brezzračnem prostoru. Ubogi Viktor Borries! Tedaj, ko je ukradel dokumentacijo, se mu je posrečilo izmakniti samo načrte manj važnih delov. Njegovi inženirji pa so bili očitno premalo sposobni, da bi manjkajoče izdelali sami.

(Dalje prihodnjič)

SERGEJ VOŠNJAK:

KRUH

Kako bi se le spomnil imena tiste vasice? Iz spomina se mi je izgubilo. Dnevnik, ki sem ga takrat še pisal, pa sem zapravil v tistih dneh, ko smo nazdravljali Svobodi. Pa pustimo ime, saj je vendar nepomembno. Mnogo takšnih krajev je bilo po naši domovini, mnogo prav takšnega življenja in prav takšne bede.

Spominjam se, da so ljudje pravili, da je od tega naselka do Sošic poldrugo uro hoda, do Svete Jane pa „kakšen korak manj". Te ure pa so bile zelo relativne, kajti določali so jih le po soncu. Če pa je sijalo sonce, človek ni mogel hitro hoditi in je pot trajala precej dlje. Kadar ni bilo sonca, tudi ni bilo merila, ki bi meril čas. Zato je takšna „urica in še korak zraven" lahko pomenila pot, dolgo dve, tri, pa tudi pet ur.

Takrat, v začetku 1943. leta, sta bili dve slovenski brigadi na Hrvatskem, kjer sta pomagali razbremenjevati sovražni pritisk proti Bosni. In tako smo se za en dan ustavili tudi v tej žumberški vasici.

Razporedili so nas po hišah. Vsaj tako so pravili tistim kolibam, ki jih niso projektirali arhitekti niti gradili zidarji. Nekaj lesa, še več posušenega blata in slame, ki je služila za streho. Steklo je bilo v enem samem majhnem oknu, ki je propuščalo le kanček svetlobe v edini prostor, ki je služil vsemu; kuhinji, spalnici, delavnici, in ko je pritisnil mraz in zapadel sneg, tudi kozi in kokošim.

Mož, žena, njena mati in trije otroci. Udrte oči in upadli obrazi so pripovedovali, da je lakota njihov stalni gost. Sedaj so pa dobili v goste še nas, pet ali šest slovenskih partizanov.

Sprva so se nas malce prestrašili, kasneje so nam povedali, da so se bali, da bomo preveč zahtevni, da bomo hoteli več, kot nam lahko nudijo. Kmalu pa sta se strah in nezaupanje nekam porazgubila. Besede so postale bolj pogoste in povabili so nas, naj prisedemo in jemo skupaj z njimi.

Miza je bila debela bukova deska, nasajena na štiri palice. Na zgornjem delu je bila malce izdolbena, tako da je bil ob straneh nekaj višji rob in se ni moglo ničesar skotaliti z nje. Sploh je bilo vse borno pohištvo izdelano kar doma, z najskromnejšim orodjem, ki ga prav gotovo ni sestavljalo nič več kot žaga, sekira, nož in kos železne palice, katero so segrevali, da so z njo izžigali luknje v les in nadomeščali sveder.

Na mizo so bili nasuti žganci iz grobe, doma na roko zmlete koruze. Bili so mrzli. Ob njih pa je stala lončena skleda toplega kislega zelja. To zelje ni videlo niti maščobe, niti soli, a je vseeno teknilo. Lepo je pogrelo mrzle žgance.

Ko je bila miza prazna, smo se začeli pogovarjati o jedi. Človek se sploh najraje pogovarja o jedi, kadar je lačen. In mi smo občutili, kako smo lačni, dodobra šele takrat, ko smo si s skromnimi grižljaji žgancev in zelja bolj razdražili želodec kot pa ga napolnili. In z besedami smo preganjali lakoto in neizmerno poželenje po koščku starega, suhega kruha.

„Ej, sinko, manj se jih poje, če so mrzli. Topli so boljši in težko prenehaš. Kuhamo jih dvakrat na teden, jemo pa vsak dan . . ." Povesil sem oči. Zdelo se mi je kot očitek, da jim od tega zrnca hrane odjedamo še mi. Ta občutek mi je kar nekam zmanjšal silno željo po čemerkoli že, samo da bi se dalo jesti. Saše, nekdanjega mornarja, pa to ni motilo. Na pol šaljivo, a v bistvu zelo resno je povprašal:

„Pa nam ne boste skuhali nič boljšega, bolj močnega?"

„Ej, fantje, otroci moji, zvečer vam bom skuhala dobro jed. To je nedeljska jed. A vam, ki ste prvič pri nas, jo bom skuhala tudi danes. Dober, topel krompir. Soli nimam, pa vam bom dala mleko. Sladko je mleko od naše koze in mastno, da bi lahko belil z njim. Tako je dobro, da če ga piješ ob krompirju, niti ne opaziš, da je krompir neslan."

Otroci so poslušali, bolj z očmi, široko razprtimi, kakor z ušesi. Najmlajši — imel je nekakšnih šest ali sedem let — se je opogumil:

„Bomo mi tudi dobili krompir?"

„Ne, to je za goste, mi ga bomo v nedeljo . . ."

Otroci so se zazrli v nas. Kot bi nekaj pričakovali. Če bi jih vprašal, prav gotovo ne bi vedeli, kaj. Mi smo pa začeli prepričevati gospodinjo, da se pač ne spodobi, da gostitelji ne jedo istih jedi, kot jih ponudijo gostom.

Še gospodar nam je priskočil na pomoč. Preje je molčal in hitro smo ugotovili, da je gospodinjstvo, ali bolje odločanje o tem, kaj se bo kuhalo, popolnoma zadeva njegove žene.

„Pa, lahko bi vsi krompir . . ."

A ta pomoč bi skoro postavila vprašaj nad večerjo za vse nas.

„Tudi ti bi rad danes krompir? Kaj bomo pa ob nedeljah? Saj sam dobro veš, koliko krompirčkov je še tam v kotu . . ."

Vseeno je bilo odločeno, da bomo vsi večerjali dober, topel krompir s kozjim mlekom.

Do večerje pa je bilo še daleč.

Saša, ki je imel največjo praznino v želodcu, je povprašal, če se le ne bi dalo dobiti kakega koščka kruha. Vsi so ga začudeno pogledali, eden od otrok pa je vprašal:

„Tovariš, kaj je to kruh?"

„Kruh, ki se naredi iz moke in peče v peči."

„Pa je za jesti?"

„Seveda, samo za jesti."

Gospodar se je presedel na trinožnem stolu, ki ga je zbil morda sam, morda pa že njegov oče.

„Naši otroci ne poznajo kruha. Ne najde poti v te naše hribe, ustavil se je v dolini. Tu rasteta samo koruza in krompir, ki pa letos ni obrodil. Le zelja in repe nam ne manjka. Jajca in smetano pa smo nosili v dolino, da smo kupili sol in nekaj cunj. Sedaj nam pa še soli ne dajo. Pravijo, da jo bodo imeli tudi partizani, če jo bomo imeli mi."

Spet se je presedel, se zagledal nekam v strop kot v daljavo in tiše nadaljeval:

„O kruhu pri nas sploh ne govorimo. Česar ne poznaš, ti tudi preveč ne pomeni. Da, včasih sem se najedel kruha. To je bilo v prvi svetovni vojni. Takrat ga je vsaj vojska imela. Ko sem se vrnil v te hribe, sem tudi sam kmalu pozabil na to besedo. Poznajo ga tisti, ki so odšli s teh hribov. Tudi moja starejša dva ga poznata, če sta še živa. Odšla sta za kruhom, ki ga doma nista mogla spoznati. Ne vem, kje sta. Lahko da tudi pri vas. Morda se bosta nekoč vrnila in prinesla koščck kruha, da bodo tudi njuni bratje videli, kaj je to kruh . . ."

V kolibo je vse bolj prodiral mrak. Na ognjišču je zaprasketal ogenj in začel segrevati kotliček s krompirjem. Ždeli smo ob skrivnostni svetlobi. Čistili smo žepe in si zvijali v zmečkan časopisni papir zdrobljeni, s prahom pomešani tobak. Vlekli smo s polnimi pljuči in komaj čakali, kdaj bo začelo vreti in kdaj bo kuhan krompir.

In v tem pričakovanju smo — vsak v sebi — razmišljevali o kruhu.

Domislice

● **Če se boš ustavil na vsak pasji laež, tvoje poti ne bo nikdar konec.**

*

● **Žena, ki je dovolj zvita, da vpraša moža za nasvet, je velikokrat dovolj gluha, da bi ga sprejela.**

*

● **Ne govori o svojih dobrih delih in ne molči o svojih slabih.**

*

● **V vodi lahko vidiš obraz, v vinu celo srce drugega.**

*

● **Pameten mož začne na koncu, norec pa konča na začetku.**

*

● **Ne povej vsega, kar veš, temveč vedi vedno vse, kar poveš.**

*

● **Bolje je, da se človek izrabi od dela, kakor pa od rje.**

*

● **Ne dajaj nasvetov, dokler nisi vprašan.**

*

● **Proti lepoti se je nemogoče braniti drugače, kot da si jo osvojimo.**

*

● **Spogledljivka nemo obljublja nekaj, česar čisto zagotovo nima.**

*

● **Resnica je tisto, kar na koncu koncev vedno vemo, da bi morali vedeti.**

*

● **Narava je čudovita. Pred milijoni let, ko nas je ustvarila, ni še vedela, da bomo nosili očala. In poglejte zdaj, na kak pripraven kraj nam je posadila ušesa!**

*

● **Če stoji pritlikavec stopnico više, misli, da je vsem enak.**

*

● **Vse tekočine izhlapevajo; črnilo in ženske solze; vendar je pivnik potreben le za prvo.**

*

● **Če za koga rečemo: Ljubezen in pijača sta ga pobrali, se vsi zavedamo, da je bil zaljubljen le v pijačo.**

za oddih in razvedrilo

JAMES N. YOUNG:

Usodno naključje

Noč je bila temna; tudi hiša je bila temna. Temna in tiha. Dva moža sta neslišno tekla proti njej. Hitro sta smuknila skozi temno grmovje, ki je obdajalo hišo. Pritekla sta do verande, preskočila stopnice in se sklonila. Težko sta sopla v temnem zavetju. Čakala sta in poslušala.

Tišina. Popolna tišina. Potem se je začul iz teme glas: »Ne moreva ostati tukaj. Vzemi kovček! Poskusil bom odpreti s temi ključi. Morava priti v hišo.«

Deset, dvajset, trideset sekund. Z enim od ključev je mož odprl vrata. Oba moža sta brez šuma stopila v hišo, zaprla vrata za seboj in jih zaklenila.

Čez čas: »Oglejva si prostor!«

»Previdno, Hasty!«

»Oh, saj nihče ne bedi!«

Medli prameni svetlobe iz baterije so razsvetlili sobo. Bila je prostorna dnevna soba. Preproge so bile skrbno zvite in zložene ob steni. Pohištvo — stoli, mize, kavči — pa je bilo pokrito z rjuhami. Povsod je ležal prah kakor lahen sneg.

Mož z baterijo je prvi spregovoril: »Sijajno, Blackie,« je dejal, »srečo imava. Družine najbrž ni doma.«

»Da. Verjetno so šli na počitnice. A vseeno se morava prepričati.«

Skupno sta preiskala hišo. Po prstih sta šla skozi vsako sobo. Nobenega dvoma ni bilo; družina je bila zdoma že več tednov.

Da, Hasty Hogan in Blachie Burns sta imela srečo. Samo enkrat v zadnjih desetih letih ju je sreča pustila na cedilu. Uspešno sta izvedla resnično dovršen vlom nekje v obmorskem letovišču. Sreča ju je spremljala na njuni tisoč milj dolgi poti, ko sta z avtomobilom bežala proti vzhodu. Vedno sta imela srečo — razen enkrat.

To je bilo ravno pred eno uro. Zgodilo se je, da je Blackie, ki je šofiral, podrl policaja. Peljal je naprej, ko da se ni nič zgodilo, kajti mislil je na kovček ob Hastyjevih nogah.

Potem se je začelo zasledovanje. Divje, noro zasledovanje. In ko je krogla prebila bencinski tank, sta morala zapustiti avto. Sreča ali nesreča, tukaj sta bila sedaj. Sama, brez avtomobila, v popolnoma neznanem mestu, a vendar cela in na varnem — in s kovčkom seveda. Kovček je ležal na sredi mize, v sredini sobe. Bil je poln čednih, malih zavitkov — v vrednosti približno 300.000 dolarjev.

»Poslušaj,« je rekel M. Hogan. »Dobiti morava avto, pa hitro. A ne smeva ga ukrasti, je prenevarno. Kupiti ga morava. Treba bo počakati do osmih, ko bodo trgovine odprte!«

»Toda, kaj s tem?« je vprašal Mr. Burns in pokazal na kovček.

»Skrila ga bova, pa kar tukaj. Zakaj pa ne? Bolj je na varnem ko pri naju, vsaj dokler ne dobiva avtomobila.«

In tako sta skrila kovček. Odnesla sta ga v klet in ga zakopala v premog v kotu kleti. Ko sta to storila, sta še pred svitom smuknila iz hiše.

»Čuj, Blackie,« je omenil Mr. Hogan, ko sta šla po cesti, »gospod, ki sva ga obiskala, se imenuje Mr. Samuel W. Rogers.«

»Kako pa veš?«

»Videl sem na eni njegovih knjig. Res ima lepo knjižnico.«

Trgovine z avtomobili so odprli ob osmih, kot je pravilno domneval Mr. Hogan. Malo pred deveto sta Mr. Hogan in Mr. Burns imela avto. Čeden, majhen avto. In zelo hiter. Odpeljala sta se po cesti navzdol. Tri hiše pred njuno sta se ustavila. Mr. Hogan je izstopil, da bi šel peš do hiše. Mislil je, da bo šel lepo naokoli do zadnjih vrat in se utihotapil noter.

50 yardov pred hišo je obstal kot prikovan. Strmel je in tiho preklinjal. Glavna vrata so bila odprta, oknice razprte. Družina se je vrnila!

Kakšna smola! Kaj naj storita? Vlomita ponoči v klet in odneseta kovček? Ne, prenevarno. Mr. Hogan si bo moral kaj izmisliti.

»Prepusti to meni, dete!« je dejal Mr. Burnsu. »Ti šofiraj, jaz pa bom napel možgane. Poiščiva telefon! Hitro!«

Deset minut pozneje se je Mr. Hogan posvetoval z ravnateljem telefonske centrale. Da, seveda so že našli Samuela W. Rogersa, Plainview 6329. In čez trenutek je že govoril z začudenim Mr. Rogersom.

»Halo!« je začel. »Je tam Mr. Rogers, Mr. Samuel Rogers?«

»Da, govori Mr. Rogers.«

Mr. Hogan se je odkašljal. »Mr. Rogers,« je rekel in njegov glas je zvenel ostro, uradno in prepričljivo, »tukaj glavni sedež policije. Jaz sem Simpson, narednik Simpson, član detektivskega oddelka . . .«

»O?« se je začudil glas na oni strani žice.

»Načelnik, policijski načelnik, veste,« tukaj je Mr. Hogan znižal svoj glas, »mi je naročil naj vam telefoniram. Pošilja me še z enim možem k vam.«

»Ali mi preti kakšna nevarnost?« je vprašal Mr. Rogers.

»Ne, ne, nič takšnega. Toda o nečem zelo važnem moram govoriti z vami.«

»V redu, čakal vas bom,« je dejal glas Mr. Rogersa.

»Samo, Mr. Rogers,« je nadaljeval Mr. Hogan, »molčite zaenkrat o tem! Ne povejte nikomur! Vse vam bom ustno razložil.«

Ko sta se vračala proti hiši, je Mr. Hogan razložil Mr. Burnsu svoj načrt.

Čez deset minut sta se »narednik Simpson« in »detektiv Johnson« že pogovarjala s presenečenim Mr. Rogersom. Mr. Rogers je bil nizke postave in sploh precej nepomemben. Imel je bledomodre oči, skoro nič brade in smešen, majhen obraz. Bil je nervozen in skoro prestrašen.

Mr. Hogan ali »narednik Simpson« mu je povedal vso zgodbo, seveda ponekod spremenjeno, celo zelo spremenjeno. Mr. Rogers je gledal presenečeno, a veselo.

Pospremil je Mr. Hogana v klet. Skupaj sta odkopala kovček in ga odnesla v dnevno sobo. Tu sta ga odprla in videla, da je nedotaknjen.

Mr. Hogan je zaprl kovček.

»In sedaj, Mr. Rogers,« je naznanil zelo uradno, »Johnson in jaz se ne smeva več obotavljati. Načelnik zahteva poročilo — hitro. Ujeti morava še ostale roparje. Vendar bom z vami še vedno v zvezi.«

Vstal je in dvignil kovček. Tudi Mr. Burns je vstal. Isto je storil tudi Mr. Rogers.

Trojica je korakala proti vratom, katere je Mr. Rogers odprl. »Vstopite, dečki!« je dejal prijazno in vstopili so trije možje, veliki in močni možje, v policijski uniformi. Brez strahu in spoštovanja so gledali Mr. Hastyja Hogana in Mr. Blachieja Burnsa.

»Kaj naj to pomeni, Mr. Rogers?« je vprašal Mr. Hogan.

»Nič posebnega,« je odvrnil Mr. Rogers, »naključje je, da sem jaz načelnik policije«.

SLOVENSKI vestnik

KOROŠKO-VZHODNOTIROLSKA SMUČARSKA ZVEZA

Športno društvo Zahomec

Pod častnim pokroviteljstvom deželnega glavarja Wedeniga bo v Zahomcu

Deželno mladinsko in šolarsko prvenstvo

v soboto, 13. 1. 1962 v tekih in skokih za kombinacijo
v nedeljo, 14. 1. 1962 ob 8.30 uri v teku štafet in ob 10. uri v skokih

Mednarodni mladinski troboj

Koroška — Slovenija — Videmska pokrajina

v nedeljo, 14. 1. 1962 ob 10. uri

Otvoritev 60-metrske skakalnice v okviru

VIII. mednarodne prireditve smučarskih skokov za Ziljski pokal

v nedeljo, 14. 1. 1962 ob 14. uri ob udeležbi skakalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Ob 17. uri slovesna podelitev nagrad

ŠPORTNI VESTNIK

NOGOMET

PRESENEČENJE V AFRIKI

Egipt — Avstrija 1:0 (1:0)

Popolnoma nerazpoložena avstrijska ekipa je tesno izgubila proti ambicioznim Egipčanom, ki so pokazali sicer preprost, vendar izredno hiter in učinkovit nogomet. Gostujoča reprezentanca je nastopila nekoliko oslabljena, vendar tudi domačini niso bili kompletni. Ob koncu tekme je Oslansky zapravil edinstveno priložnost za izenačenje, ko je zastreljal enajstmetrovko. Tako je ena najboljših lanskoletnih enajstoric zopet okusila bridkost poraza, ki je dokazal težnjo afriških in azijskih držav, da izenačijo premoč južnoameriških in evropskih držav, ki so doslej prevladovale v nogometnih arenah. Tesni rezultati gostujočih evropskih enajstoric v Aziji nam dokazujejo, da do tega ni več daleč.

HOKEJ NA LEDU

Otvoritev prvenstvenega plesa

Minuli teden se je začelo težko pričakovano državno prvenstvo, na katerem sodelujejo ekipe IEV, KAC, WEV, Kitzbülel, VSV, Leoben in Zell am See. Že ob uvodu je bilo odigranih nekaj pomembnih srečanj, ki so izločila največje favorite in dokazala izredno izenačenost ekip, ki so tekmovale že na prvenstvu moštev z umetnimi drsališči. Težišče kvalitete se počasi, vendar zanesljivo premika na Dunaj, čeprav tam ni večjega masovnega zanimanja za to športno panogo. Sicer pa so vzroki za to nepričakovano dejstvo v tem, da se je dunajsko moštvo letos okrepilo z najboljšim avstrijskim hokejistom Bachuro in da v njem nastopata tudi dva Kanadčana, ki seveda odločilno vplivata na nepričakovane uspehe.

Edinstveno je dejstvo, da je tudi Avstrija po zgledu Italije začela z »naturaliziranjem« Kanadčanov. Ta nova oblika v našem športu bo seveda popolnoma spremenila smernice avstrijskega hokeja v nacionalnem in internacionalnem oziru. Ideja »naturaliziranja« izvira iz Celovca, kjer je lani za las manjkalo, da ni Lemon sprejel avstrijskega državljanstva. Zamisel so letos prvi uresničili na Dunaju in prvi Avstrokanadčan je postal Del John, ki si je tako pridobil pravico nastopa v državni reprezentanci in dal poleg tega svoji ekipi možnost uvrstitve še enega Kanadčana v prvenstveno moštvo, kar bo seveda odločilno vplivalo na potek borbe za najvišji naslov. Seveda tudi v Innsbrucku ne zaostajajo in v kratkem lahko pričakujemo naturalizacijo Mc Donalda, ki je eden najboljših Kanadčanov, ki nastopajo v Avstriji. Razumljivo je, da tudi v Celovcu ne mislijo le od strani opazovati pojačanja največjih konkurentov, vendar so končne odločitve zaenkrat še zavite v meglo.

Po senzacionalni zmagi nad četrtoplasirano ekipo prvenstva ČSSR so Atletiki doživeli presenetljiv poraz v Cortini v borbi za Alpski pokal, katerega so vseeno osvojili s štirimi točkami prednosti. Nato so takoj odpotovali v Kitzbühel, kjer so po trdi borbi sicer podlegli domačemu moštvu, vendar kljub temu zapustili kar dober vtis. Pričakovati je bilo višjega poraza, zato tudi možnosti odlične uvrstitve še niso zapravljene. Naslednji dan so v Zell am See zanesljivo premagali domače moštvo, novinca v ligi. Veliko presenečenje pomeni zmaga Dunajčanov v Innsbrucku, ki so odlično izrabili namestitev dveh Kanadčanov in se predstavili kot eden najresnejših favoritov. Beljačani so lepo začeli — izkazali so se predvsem v Kitzbühlu, kjer so le tesno podlegli.

V soboto bo gostoval v Celovcu lanskoletni državni prvak IEV, ki bi z morebitnim porazom povečal upanje Celovčanov za osvojitev največje lovorike.

Dosedanji rezultati prvenstva:

Kitzbühel — KAC 3:1 (3:0, 0:1, 0:0)
Zell am See — KAC 2:9 (0:2, 0:5, 2:2)
Zell am See — VSV 5:3 (0:1, 1:1, 4:1
Kitzbühel — VSV 6:5 (2:2, 3:2, 1:1)
IEV — WEV 3:4 (2:1, 1:1, 0:2)
IEV — Leoben 13:0 (2:0, 6:0, 5:0)

Elastisch bleiben!

Bei nachlassender Spannkraft und verminderter Leistungsfähigkeit greifen Sie zu dem „Jungbrunnen der Natur". Die Wirkstoffe des Knoblauchs, in Weizenkeimöl gelöst, sind konzentriert in den Klosterfrau Aktiv-Kapseln enthalten. Diese Kapseln dienen zur Aktivierung nachlassender Elastizität, vor allem auch in zunehmendem Alter.

48 Kapseln S 27,—
Kurpackung 150 St. S 69,—
in Apotheken u. Drogerien

Klosterfrau Aktiv KAPSELN

nach Dr. Doerenkamp

Ta teden vam priporočamo

Anton Ingolič: **VIDIM TE, VERONIKA**
novele in povesti, ppl., 296 str., 48 šilingov

Zsolt Harsanyi: **MADŽARSKA RAPSODIJA**
roman o velikem pianistu in skladatelju Franzu Lisztu, ppl., 386 str., 58 šilingov

Zdenek Pluhar: **KRIŽI OB PROGI**
roman o gradnji prve transkontinentalne železnice v Ameriki, pl., 456 str., 90 šilingov

„Naša knjiga", Celovec, Wulfengasse

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 13. 1.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 V predmestju — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Za delovno ženo — 19.00 Civilna ljudska zaščita — 20.15 Puccinijeva opera „Madame Butterfly" — 22.50 Hokej na ledu.

Nedelja, 14. 1.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Venček melodij — 11.00 Veselo petje, veselo igranje — 12.00 Glasbena nedeljska promenada — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Za ples — 19.00 Šport — 20.15 Prizori iz Grillparzerjevih dram — 21.15 Nepozabne melodije.

Ponedeljek, 15. 1.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Knjižni kotiček — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in film — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koroški visokošolski tedni — 21.45 Glasbene specialitete.

Torek, 16. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Koroško pesništvo — 15.00 Posebej za vas — 18.00 Prometna vzgoja — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 „Ostanek raja", radijska igra.

Sreda, 17. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo: Johana Hauptmann, mlada koroška pesnica — 18.15 Pomoči je vsakdo potreben — 20.15 Velika simfonija.

Četrtek, 18. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Aktualna reportaža — 18.00 Kulturne vesti iz Koroške — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladina v poklicu — 20.15 Tihe poti — 21.10 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave.

Petek, 19. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Ljudske viže — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Koroška družina — 19.00 Mednarodne smučarske tekme v Bad Gasteinu — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Sobota, 13. 1.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavni umetniki — 14.00 Glasba ne pozna mej — 14.30 Vojaške koračnice — 14.40 Tehnični razgled — 16.30 Parada popevk — 17.40 Mednarodni festival noš na Finskem — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Peter Alexander — 20.00 Vseh devetl — 23.10 Operete.

Nedelja, 14. 1.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.10 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.15 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Valčki Johanna in Josefa Straussa — 18.25 Jezikovna policija — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 20.00 Bavarska-Avstrija-Švica.

Torek, 16. 1.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Pomembni orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasbeno svetovno potovanje — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 20.30 Vsaka stvar ima dve strani — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.15 Pariz in njegove zvezde.

Sreda, 17. 1.: 6.05 Premislite, prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 17.40 Domači zdravnik — 20.00 Operetna glasba — 20.10 Seine-Donava — 22.15 Plesna glasba.

Četrtek, 18. 1.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Mednarodne smučarske tekme v Bad Gasteinu — 14.15 Znani orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasba iz Kanade — 16.00 Zakon ali svoboda v zgodovini — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 „Stari klobuk", vesel roman — 20.00 Musique aux Champ-Elysees — 22.15 Plesna glasba.

Petek, 19. 1.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.05 Šolska oddaja — 13.30 Za prijatelja opere — 14.00 Mednarodne smučarske tekme v Bad Gasteinu — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Veliki valčki — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 Vesela ljudska igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

— 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza

Dnevne oddaje: 5.08 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 13. 1.: 8.35 Zabavni zbori — 8.55 Radijska šola — 9.25 Skladbe iz domače in tuje zakladnice — 11.00 Godba na pihala — 11.15 Angleščina za mladino — 11.30 Melodije za dobro voljo — 13.30 Razigrane in otožne za orkester — 14.10 Iz operetnega sveta — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 15.40 Ženski pevski zbor „France Prešeren" iz Kranja — 18.10 Iz Verdijevega „Othella" — 18.45 Naši popotniki na tujem — 19.05 Od valčka do modernih plesnih ritmov — 20.00 S slovenskimi vižami v veder sobotni večer — 20.20 Zabavna radijska igra — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna.

Nedelja, 14. 1.: 6.00 Hale, hale, fantje vstajajte! — 6.45 Slovenske koračnice — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.50 Sopranistka Ileana Bratuž-Kocjanova in pianistka Silva Hrašovec — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Koncert in opera — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Mandoline in godala — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.45 Orgle in orglice — 16.00 Naši kraji za naš spored — 17.15 Radijska igra — 18.05 Medigra na razne instrumente — 18.20 Pevka Anica Zubovič — 18.30 Športno popoldne — 19.05 Nedeljska panorama — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Zabavni zvoki — 21.00 Zgodbe Chopinovih etud — 21.35 Veliki orkestri — 22.15 Nočni akordi — 23.05 Ples.

Ponedeljek, 15. 1.: 8.05 Samospev „Devojče vraže" — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Haydn v Londonu — 11.00 Trio Maksa Kovačiča — 11.15 Naš podlistek — 11.35 Z mladimi solisti Ljubljanske Opere — 12.05 Kvintet Niko Štritof — 13.30 Popevke se vrstijo — 14.00 Oboa in harfa — 14.35 Voščila — 15.20 Iz starejše slovenske glasbe — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Za ljubitelje operne glasbe — 18.45 Radijska univerza — 19.05 Mladi reproduktivni glasbeni umetniki: violinist Rok Kloočič — 20.45 Kulturni globus — 21.00 Koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 16. 1.: 8.05 Mariborski ženski vokalni kvintet — 8.25 Od polke do calypsa — 8.55 Radijska šola — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.00 Iz Dvorakove „Rusalke" — 11.15 Utrjujte svojo angleščino — 12.05 Kmečka godba — 13.30 Poje Mariborski komorni zbor — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz Rossinijevih oper — 15.20 Kitara v ritmu — 17.05 Orkester Berlinskih filharmonikov — 18.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Majhni zabavni ansambli — 20.00 Poje komorni zbor RTV Zagreb — 20.30 Radijska igra — 21.30 Franz Liszt v pesmih in skladbah — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja.

Sreda, 17. 1.: 8.05 S simfonično glasbo križem kražem po Evropi — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Iz komičnih oper — 11.00 Ljubljanski jazz ansambel — 11.15 Človek in zdravje — 11.25 Iz 18. stoletja v dvajseto — 12.05 Vaški kvintet s pevci — 13.30 Elegije in burleske — 14.05 Radijska šola — 14.35 Od popevke do popevke — 15.20 Obisk pri skladatelju Škerjancu — 17.05 Šoferjem na pot — 18.10 Iz opere „Madame Butterfly" — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Praški simfonični orkester — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.00 Zabavni zvoki za vse — 22.15 Po svetu jazza.

Enonadstropna hiša pod Peco naprodaj ali v zameno z drugo hišo v bližini Pliberka. — Ponudbe na upravo lista.

Četrtek, 18. 1.: 8.05 Priljubljene operne arije — 8.55 Radijska šola — 11.00 Tenorist Mitja Gregorač in orkester Slovenske filharmonije — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 11.30 Poljska, sovjetska in češka zabavna glasba — 12.05 Ansambel Milana Stanteta — 13.30 Pisani zvoki z Dravskega polja — 14.05 Sopranistka Hilda Hölzl in pianistka Moura Lympany z ruskim programom — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Zanimivi Mozart — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Godala in zabavni zbori — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Iz Janačkovega opernega ustvarjanja.

Petek, 19. 1.: 8.05 Poje mali vokalni ansambli — 8.20 Glasba ob delu — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Za mlade ljubitelje glasbe — 11.15 Naš podlistek — 11.35 S popevkami po svetu — 12.05 Avsenikov kvintet — 14.05 Radijska šola — 14.35 Poje Zinka Kunc — 15.20 Iz skladb Petra Stojanoviča — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Portreti iz stare italijanske glasbe: Giuseppe Tartini in Pietro Nardini — 17.45 Simfonični orkester Jugoslovanske radio-televizije — 18.10 Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič" — 19.05 Iz opere „Faust" — 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.45 Štiri sto let klavirske glasbe — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Po svetu jazza — 22.45 Hammond orgle.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 13. 1.: 15.30 „Ljudje v vlaku", farsa — 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — 18.30 „Jazz-panorama" — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „Emil Adamič" — 21.00 Skladbe Georgea Gershwina.

Nedelja, 14. 1.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski zbori — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna — 14.40 Poje Jelka Cvetežar — 17.00 Za smeh in dobro voljo — 18.30 Obisk v naši diskoteki — 21.30 Koncert tria Ljubljanskega radia — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 15. 1.: 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Mladi solisti — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „Don Pasquale", komična opera.

Torek, 16. 1.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Slovenske Lavre: Simon Jenko in Leopoldina Kuralt ter Marija Mandelc — 22.00 Obletnica tedna: Grillparzer ob 90-letnici smrti.

Sreda, 17. 1.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 Italijanski operni pevci — 10.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Boječneža", enodejanka.

Četrtek, 18. 1.: 18.00 Radijska univerza — 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — 19.00 Širimo obzorja — 20.30 Znani dirigenti.

Petek, 19. 1.: 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Skladbe sodobnih jugoslovanskih avtorjev — 19.00 Šola in vzgoja — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Novele 19. stoletja — 22.20 Moderna sonata.

TELEVIZIJA

Sobota, 13. 1.: 12.55 Mednarodne smučarske tekme Lauberhorn — 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 „Ovratni robec" — 20.55 „Pisani senčnik".

Nedelja, 14. 1.: 11.50 Mednarodne smučarske tekme Lauberhorn — 17.00 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.00 Otok kadeče se zemlje, poročilo o Islandiji — 18.30 Za družino — 19.00 Sedem dni dogodkov — 20.20 Dunaj-München — 20.50 Zakonska komedija.

Ponedeljek, 15. 1.: 19.30 Pravilno ravnanje z živalmi — 20.20 Kratki film — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset — 21.25 „Moja brihtna žena".

Torek, 16. 1.: 20.20 Kratki film — 20.25 Šah smrti — 20.50 „Konji mojega očeta".

Sreda, 17. 1.: 13.00 Mednarodne smučarske tekme v Bad Gasteinu — 17.00 Za otroke — 17.25 Za mladino — 17.55 Za družino — 19.30 Očka je najboljši — 20.20 „Ovratni robec" — 20.55 Dunaj, kakršen naj bi postal — 21.25 Mednarodne smučarske tekme.

Četrtek, 18. 1.: 11.00 Šolska oddaja — 13.30 Mednarodne smučarske tekme v Bad Gasteinu — 19.35 Šport — 20.20 „Še enkrat smo prestali".

Petek, 19. 1.: 13.00 Mednarodne smučarske tekme v Bad Gasteinu — 19.35 Nasveti za kmetijstvo — 20.20 Kratki film — 20.25 Vaš nastop, prosim — 21.40 Mednarodne smučarske tekme.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.